



PRIMERI USPEŠNIH ČASOVA SRPSKOG KAO NEMATERNJEG JEZIKA

www.grupa484.org.rs

AUTORI BRANKICA ŽIVKOVIĆ
VLADA PETROVIĆ
DRAGANA MILUTINOVIĆ
JELENA JONIĆ
MINA ĆURČIĆ
MILENA MILENKOVIĆ

VII

IV

VI

V

Ova publikacija je nastala u okviru projekta „Angažovanje i praćenje rada asistenata nastavnika srpskog kao nematernjeg jezika u osnovnim školama u Bujanovcu i Preševu" koji je realizovala Grupa 484 u partnerstvu sa Koordinacionim telom Vlade Republike Srbije za opštine Preševo, Bujanovac i Medveđu, a finansijski podržala Evropska unija preko programa EU PRO. Grupa 484 je isključivo odgovorna za sadržaj publikacije i on ne predstavlja neophodno stavove Evropske unije.

RAZREDI **IV**
V
VI
VII

- 4** REČ EKSPERTKINJA ZA SRPSKI KAO NEMATERNJI
(Vesna Krajišnik i Nikica Strižak)
- 5** **PRIMERI USPEŠNIH ČASOVA ZA IV RAZRED**
- 6** Iskazivanje prostornih odnosa (Brankica Živković)
- 8** Kod doktora (Brankica Živković)
- 10** Učimo ćirilicu - uvodni čas (Brankica Živković)
- 13** **PRIMERI USPEŠNIH ČASOVA ZA V RAZRED**
- 14** Uzročne rečenice sa veznicima jer i zato što (Brankica Živković)
- 16** Odeća i obuća (Jelena Jonić)
- 18** Mira Alečković, Pas na trinestom spratu (Jelena Jonić)
- 20** Uvežbavanje obrasca: imenice u genitivu sa predlozima ispred, iza, pored, iznad, ispod, između (Jelena Jonić)
- 22** Svaki sport ima svog sportistu (Jelena Jonić)
- 25** U restoranu (Jelena Jonić)
- 28** Domaće i divlje životinje (Milena Milenković)
- 30** Kod zubara (Milena Milenković)
- 32** Predložko padežne konstrukcije s lokacionim značenjem (Milena Milenković)
- 34** Turistički vodič- govorna i pismena vežba, utvrđivanje (Milena Milenković)
- 36** Kviz "Zimska čarolija" (Milena Milenković)
- 38** **PRIMERI USPEŠNIH ČASOVA ZA VI RAZRED**
- 39** Imenice i pridevi (Dragana Milutinović)
- 42** Kongruencija imenica i prideva u rodu, broju i padežu (Dragana Milutinović)
- 45** Obnavljanje - razumevanje teksta, prošlo vreme (Vlada Petrović)
- 47** Reka reči - obnavljanje (Vlada Petrović)
- 49** Šta je 23. aprila?- online čas (Vlada Petrović)
- 51** **PRIMERI USPEŠNIH ČASOVA ZA VII RAZRED**
- 52** Utvrđivanje akuzativa i nominativa na osnovu razlikovanja tačno i netačno napisanih oblika (Mina Ćurčić)
- 53** Pisanje sastava na temu novogodišnjih praznika u obliku čestitke (Mina Ćurčić)
- 55** Dijalog "Gde ćemo putovati tokom raspusta" koji je poslužio kao vežba slušanja i provera koliko učenici razumeju ono što su čuli (Mina Ćurčić)
- 57** Lik i delo Vuka Stefanovića Karadžića (Branica Živković)
- 60** Zaštita životne sredine - mala radionica ekologije (Dragana Milutinović)
- 63** Reka reči - uzročne rečenice i uvežbavanje jezičkog modela zato što i jer (Dragana Milutinović)
- 66** Napravi rečenicu - zadatak koji podrazumeva da učenik izabere odgovarajući izraz i ujedno formira pitanje za šta je potrebno da razume tekst (Mina Ćurčić)
- 68** Igra "Rečnik" - učenici imaju zadatak da objasne šta znači određeni pojam (Mina Ćurčić)
- 70** Brojevi - obrada (Vlada Petrović)
- 72** Reciklaža - obrada - online čas (Vlada Petrović)
- 75** Pozorište (Dragana Milutinović)

Poštovani predavači,

Pred vama je priručnik koji će vam pomoći u realizaciji nastave srpskog kao nematernjeg, srpskog kao jezika okruženja, ali i srpskog kao stranog jezika. Priručnik je nastao kao rezultat rada asistenata u nastavi Srpskog kao nematernjeg jezika u okviru projekta Angažovanje i praćenje asistenata u nastavi Srpskog kao nematernjeg jezika u osnovnim školama u Bujanovcu i Preševu, koji je realizovala Grupa 484 u partnerstvu sa Koordinacionim telom Vlade Republike Srbije za opštine Preševo, Bujanovac i Medvedu, a finansijski podržala Evropska unija preko programa EU Pro, u periodu od septembra 2018. do juna 2020. godine.

U priručniku se nalaze primeri dobre prakse realizacije časova - šest asistenata je izradilo 30 prikaza časa na osnovu svog iskustva u radu sa učenicima. Časovi su prilagođeni učenicima koji prate nastavu po A programu za Srpski kao nematernji jezik i odnose se na sve tri oblasti - Jezik, Književnost i Jezičku kulturu. Svaki prikaz časa sadrži naziv nastavne jedinice, oblast kojoj pripada, leksički i gramatički sadržaj, ishod i tok časa, materijal za rad na času i evaluaciju časa, kao i predlog za domaći zadatak.

Autori su uspeali da prikažu leksičke i gramatičke sadržaje na vrlo kreativan način pokazujući nam kako je moguće podsticati motivaciju učenika za usvajanje predviđenog gradiva i u isto vreme razvijati kod njih želju za ostvarivanjem komunikacije na srpskom jeziku. Pored toga, autori su izborom jezičkih i kulturoloških sadržaja uspeali da ukažu na jedinstvenost nastavnog predmeta Srpski kao nematernji jezik. Nadamo se da će vam ovi primeri dobre prakse pomoći i osnažiti vas u realizaciji nastave, ali i ohrabriti da se samostalno upustite u maštovito kreiranje časova u svojoj učionici. Verujemo da će pozitivni rezultati takvih časova uticati na vaše zadovoljstvo, ali i na zadovoljstvo vaših učenika koji će na zabavan i edukativan način usvajati funkcionalna znanja jezika i kulture.

Vesna Krajišnik i Nikica Strižak,
*stručne saradnice na projektu, profesorke
u Centru za srpski kao strani jezik na
Filološkom fakultetu u Beogradu.*

IV



AUTOR

BRANKICA ŽIVKOVIĆ

AUTOR

BRANKICA ŽIVKOVIĆ

NASTAVNA JEDINICA

"Iskazivanje prostornih odnosa"

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Prostorni odnosi.

Reči: pravo, levo, desno, napred, nazad, ulica, semafor, raskrsnica.

Izrazi: "Idi pravo", "Skreni levo", "Dođi do...".

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Upotreba prezenta i imperativa.

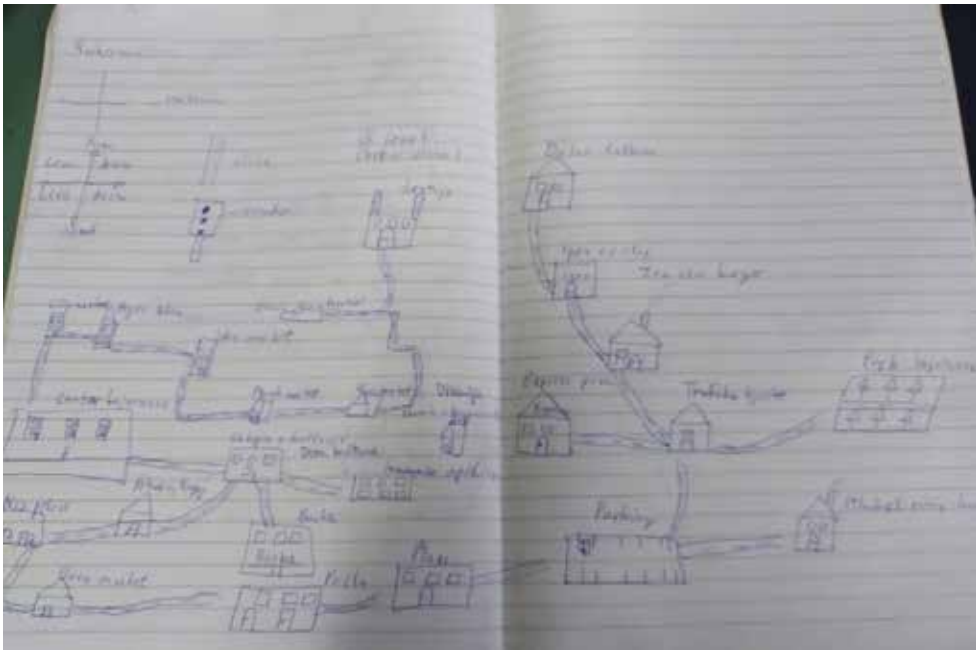
ISHODI ČASA

Učenik će na kraju ovog časa biti u stanju da:

- pravilno koristi obrađene reči i izraze;
- objasni prostorne relacije u svom mestu;
- pita za određene prostorne relacije koje su mu nepoznate;
- koristi osnovne komunikativne modele u različitim govornim situacijama kao što je snalaženje na ulici;
- odgovara na pitanja i sam postavlja pitanja.

TOK ČASA

- uvodni razgovor o gradu (simuliram kretanje, podsećamo se nekih poznatih reči - grad, ulica, raskrsnica, semafor...);
- zapisujem naslov na tabli: "U gradu";
- zapisujem na tabli novu leksiku: pravo, levo, desno, napred, nazad i ilustrujem grafikom;
- zapisujem na table nove izraze: "Idi pravo", "Skreni levo", "Dođi do..." i objašnjavam značenje;
- simuliramo raskrsnicu u učionici (učenici dramatizuju koristeći predložene izraze);
- učenici imaju zadatak da nacrtaju mapu Bujanovca (deo oko škole) kao ilustraciju prostornih odnosa;
- nakon isteka određenog vremena za rad na mapama, učenici izlaze pred tablu, pokazuju svoju mapu i usmeno izlažu kako stići od tačke A do tačke B koristeći izraze obrađene na času;
- ponavljamo leksiku naučenu na času.



MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

/

DOMAĆI ZADATAK

Učenci na osnovu onog što smo obrađivali na času pišu mapu Bujanovca (pismena vežba).

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

- učeničke sveske sa iscrtanim mapama Bujanovca;
- za simulaciju ulice i raskrsnice koristimo celu učionicu;
- tabla.

EVALUACIJA ČASA

Učenicima je bila interesantna simulacija ulice i raskrsnice, a takođe im se dopalo i iscrtavanje mapa Bujanovca te su neki od njih umesto traženog manjeg dela grada nacrtali mapu skoro čitavog Bujanovca. Zadovoljna sam kako je čas protekao i očekujem da će učenici moći da se snađu i kada im budu zatrebale prostorne relacije u svakodnevnom životu. Učenici su bili aktivni i imali su želju da učestvuju u svakom segmentu časa. Vreme za čas je dobro procenjeno, uspeli smo da izvedemo sve planirane aktivnosti.

DODATNE NAPOMENE

- kada je reč o sporazumevanju sa učenicima, znanje albanskog jezika koje posedujem dovoljno je za objašnjavanje pojmova koji se koriste na ovom času;

AUTOR

BRANKICA ŽIVKOVIĆ

NASTAVNA JEDINICA

"Kod doktora"

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Poseta doktoru.

Reči: doktor, glava, zub, grlo, glavobolja, temperatura, prehlada, lekovi...

Izrazi: "Boli me glava", "Boli me zub", "Boli me grlo", "Imam temperaturu", "Prehladen sam/ prehladena sam", "Nije mi dobro", "Bolestan sam/ bolesna sam"...

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Upotreba prezenta i imperativa.

ISHODI ČASA

Učenik će na kraju ovog časa moći da:

- koristi naučeni komunikativni model u određenoj govornoj situaciji (poseta doktoru);
- usmeno objasni svoje potrebe i probleme koristeći se poznatom leksikom;
- razume kratka i jednostavna pitanja i da daje kratke odgovore;
- upotrebljava prezent u svakodnevnom govoru;
- razume upotrebu imperativa.

TOK ČASA

- učenici su unapred obavještenio tome šta ćemo raditi na ovom času, rečeno im je da ponesu sa sobom od kuće ono što imaju, a šta može da se koristi u ordinaciji kod doktora;
- uvodni razgovor o tome da li učenici idu kod doktora i u kojoj situaciji;
- zapisujem na tabli naslov: "Kod doktora";
- zapisujem na tabli osnovne izraze koji se koriste pri poseti doktoru ("Boli me glava", "Boli me zub", "Boli me grlo", "Imam temperaturu", "Prehladen sam/ prehladena sam", "Nije mi dobro", "Bolestan sam/ bolesna sam"...);
- učenici sami sastavljaju kratak tekst o poseti doktoru na osnovu datih komunikativnih modela (dijalog doktor-pacijent) - rad u paru (onako kako sede u klupama);
- posle isteka određenog vremena za pisanje teksta, pripremamo deo učionice za dramatizaciju (onako kako smo se unapred dogovorili - postavljamo sto, na njega stavljamo rekvizite);
- učenici u paru dramatizuju tekstove koje su sastavili;
- proveravam stepen razumevanja dijaloga koji su korišćeni.



MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

/

DOMAĆI ZADATAK

Učenici pišu novu, poboljšanu i proširenu verziju dijaloga doktor-pacijent (pismena vežba).

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

- rekviziti: beli mantil, slušalice, špricevi, lekovi, aparat za merenje pritiska, toplomer, blokčić za pisanje recepata, hemijska olovka...;
- učeničke sveske sa tekstovima koje su napisali na samom času;
- odvojena klupa i dve stolice za doktora i pacijenta;
- tabla.

EVALUACIJA ČASA

Zadovoljna sam time kako je čas protekao. Učenici su bili motivisani za rad jer su imali posebne zadatke koje nemaju tako često. Bilo im je interesantno da donose od kuće rekvizite i da ih posle koriste na samom času. Učenici su bili pažljivi i slušali su drugove kada su dramatizovali tekstove. Ne bih ništa menjala jer je čas ovako kako je zamišljen bio veoma uspešan. Vreme je procenjeno dobro, stigli smo sve da uradimo onako kako je predviđeno. Dobro je i to što su učenici unapred obavešteni i pripremljeni za ono što sledi, time smo uštedeli vreme i zato je sve moglo da bude završeno po planu.

DODATNE NAPOMENE

- kada je reč o sporazumevanju sa učenicima, znanje albanskog jezika koje posedujem dovoljno je za objašnjavanje pojmova koji se koriste na ovom času.

AUTOR

BRANKICA ŽIVKOVIĆ

NASTAVNA JEDINICA

"Učimo ćirilicu - uvodni čas"

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Ćirilica.

Reči: latinica, ćirilica, slovo, abeceda, azbuka, trideset.

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Upotreba prezenta.

ISHODI ČASA

Učenik će na kraju ovog časa znati:

- da pored abecede koju su učili srpski jezik ima još jedno pismo: ćirilicu;
- koliko slova ima srpska azbuka i koja su;
- da prepozna i razlikuje latinična i ćirilična slova;
- nova slova sa kojim se do sada nije susreo;
- da primenjuje ćirilična slova u čitanju i pisanju.

TOK ČASA

- delim učenike u četiri grupe (onako kako sede, okrenu se jedni ka drugima), ne naznačujem šta ćemo raditi;
- unapred sam pripremila slagalicu "Azbuka" (složila sam je pa podelila na četiri dela);
- svaka od četiri grupe učenika dobija da slaže po jedan deo slagalice;
- kada svaka grupa složi svoj deo, složimo celu slagalicu i ukažem im na to da ćemo početi da učimo ćirilicu;
- zapisujem na tabli naslov: "Ćirilica";
- kažem učenicima da ćirilica ima trideset slova i da se skup slova ćirilice zove azbuka (za razliku od latinice i abecede);
- koristim naredno nastavno sredstvo - poster "Azbuka" (zalepim na zid i pokazujem učenicima slovo po slovo, prvo čitam samo ja sva slova, a onda čitamo zajedno);
- podelim učenicima nastavne listiće sa celom azbukom (ove listiće sam lično pripremila, u tabeli sam navela sledeće: štampano slovo azbuke, pisano slovo azbuke, latinično slovo abecede i uporedno slovo u albanskom ili kako se dato slovo čita za slučaj da ne postoji u albanskom jeziku);
- na mobilnom telefonu slušamo pesmu sa azbukom sa Jutjub kanala "Čitaj za pet", a potom je i pevamo zajedno;
- ispisujem na tabli celu azbuku, štampana slova, a učenici pišu u sveskama;
- još jednom zajedno čitamo celu azbuku.



MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

- slagalica "Azbuka";
 - poster "Azbuka";
 - nastavni listići sa azbukom.
-

DOMAĆI ZADATAK

Svako od učenika dobije slovo (od A do Š). Zadatak je da napravi slovo koje je dobio (na plastici ili na kartonu; od zrna pšenice, kukuruza, pirinča - materijal i tehnika rada po slobodnom izboru). Od tih slova narednog časa pravimo izložbu azbuke.

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

- mobilni telefon i internet (za slušanje i pevanje pesme sa Jutjub kanala "Čitaj za pet"); link za pesmu: <https://www.youtube.com/watch?v=DLf18vi0RKw>
 - menjamo raspored klupa, spajamo po dve, kako bi četiri grupe učenika imale dovoljan prostor za rad (za slaganje slagalice);
 - tabla.
-

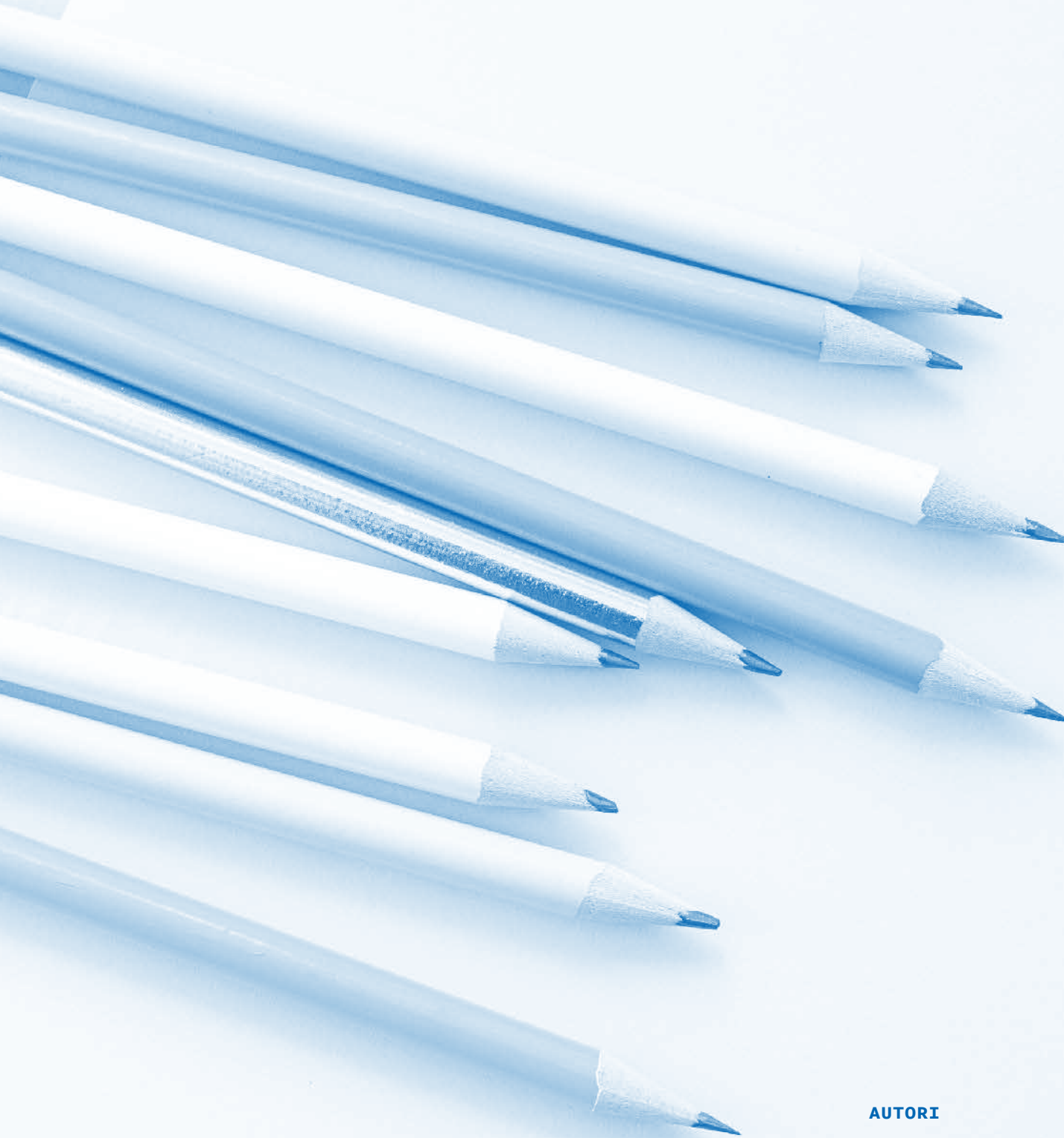
EVALUACIJA ČASA

Zadovoljna sam časom. Učenici su bili dovoljno zainteresovani za učenje novog pisma sa kojim se dosad nisu susreli. To se pokazalo i na narednim časovima kada su stalno imali želju da pišu baš ćirilicu, da isprobavaju nova slova koja su naučili. Ta početna motivacija stečena na prvom, uvodnom času, kasnije je i doprinela daljem radu na ćirilici. Zbog toga je ovaj čas morao biti posebno osmišljen na način da učenici budu aktivno uključeni. Učenicima su posebno bile interesantne aktivnosti slaganje slagalice (da vide šta će dobiti pošto nisu unapred obavješteni šta ćemo raditi) i pevanje azbuke. Vreme za čas je dobro procenjeno, uradili smo sve aktivnosti koje su bile po planu (mi smo stigli i da ispišemo sva slova azbuke na kraju, ali ukoliko se ne stigne, može se nastaviti narednog časa). Na osnovu prethodnog iskustva rada sa učenicima četvrtog razreda, smatram da je ovo bolja opcija (da učenici odmah imaju celu azbuku) od one da se radi slovo po slovo ili određene grupe slova (nekoliko časa po jedna grupa).

DODATNE NAPOMENE

- kada je reč o sporazumevanju sa učenicima, znanje albanskog jezika koje posedujem dovoljno je za objašnjavanje pojmova koji se koriste na ovom času.

V



AUTORI

BRANKICA ŽIVKOVIĆ

JELENA JONIĆ

MILENA MILENKOVIĆ

AUTOR

BRANKICA ŽIVKOVIĆ

NASTAVNA JEDINICA

“Uzročne rečenice s veznicima *jer* i *zato što*”

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Uzročne rečenice s veznicima *jer* i *zato što* i sa prilogom *zašto*.
Izrazi sa pitanjem *zašto?* i sa odgovorima sa *jer/ zato što*.

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Uzročne rečenice s veznicima *jer* i *zato što*; prilog *zašto*.

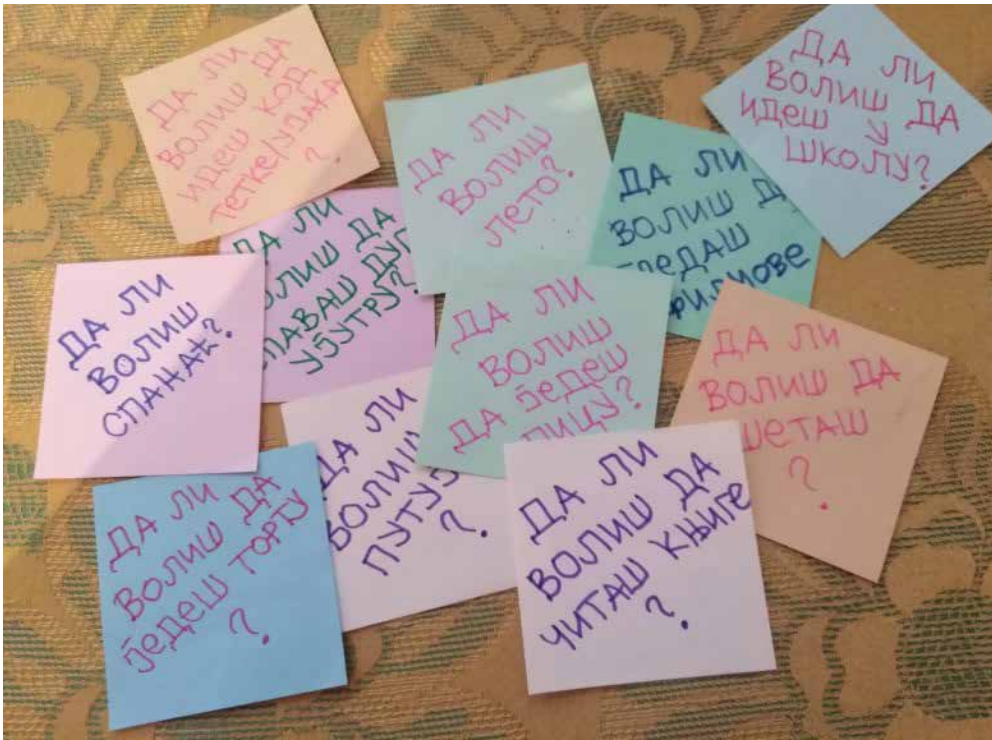
ISHODI ČASA

Učenik će na kraju ovog časa biti u stanju da:

- prepozna je i razlikuje uzročne rečenice;
- pravilno koristi obrađene jezičke strukture;
- pravilno koristi veznike *jer* i *zato što* u rečenicama;
- koristi uzročne rečenice u govoru i pisanju.

TOK ČASA

- uvodni razgovor o tome kako koristimo pitanje *zašto?* i kako ćemo dati odgovor, pomoću kojih veznika (osvrćemo se na primere iz svakodnevnog života: “*Zašto sam dobio peticu*”, “*Zato što sam učio*”);
- zapisujem na tabli naslov: “*Dobio sam peticu zato što sam učio*”;
- zapisujem na tabli neke od primera, a učenici zapisuju u sveskama;
- učenici izvlače papiriće sa pitanjima i daju odgovore u sveskama (pitanje: “*Da li voliš leto?*”, učenici su upućeni da odgovaraju sa *jer/ zato što*: “*Volim jer/ zato što*”) – rad u paru (onako kako sede u klupama) kako bi kasnije mogli da uporede odgovore na ista pitanja;
- učenici ne pišu samo jedan odgovor na pitanje, već daju što više mogućnosti odgovora na to jedno pitanje;
- nakon isteka vremena za pisanje odgovora, učenici u paru proveravaju odgovor na isto pitanje;
- učenici čitaju pitanja koja su dobili i odgovore koje su davali;
- vršim korekcije odgovora i upućujem da i učenici koriguju greške u svojim sveskama.



MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

- papirići sa pitanjima.

DOMAĆI ZADATAK

Učenici pišu po pet rečenica po uzoru na modele date na času (pitanje sa zašto? i odgovor sa *jer/ zato što...*).

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

- učeničke sveske sa odgovorima na pitanja (uz korišćenje veznika *jer/ zato što*);
- tabla.

EVALUACIJA ČASA

Zadovoljna sam uspehom časa. Učenici su savladali uzročne rečenice sa *jer/ zato što* i mogu da ih dalje samostalno koriste i u drugim situacijama. Davali su interesantne odgovore na pitanja i time su pokazali i izvestan stepen poznavanja leksike i izražavanja (odnosno, postavljanja pitanja i odgovaranja na ista). Vreme je dobro procenjeno, nije bilo potrebe za tim da učenici imaju neki zadatak unapred. Jedan čas je bio sasvim dovoljan da se sve izvede onako kako je planirano.

DODATNE NAPOMENE

- kada je reč o sporazumevanju sa učenicima, znanje albanskog jezika koje posedujem dovoljno je za objašnjavanje pojmova koji se koriste na ovom času.

AUTOR**JELENA JONIĆ****NASTAVNA JEDINICA**

Odeća i obuća
(tip časa: obrada)

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Leksika iz tematske jedinice:
Odeća i obuća

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Prezent glagola iz tematske grupe
odeća i obuća.

ISHODI ČASA

Učenik je u stanju da:

- se služi dvojezičnim rečnikom;
- izradi rečnik za sopstvene potrebe;
- usvoji nepoznate reči u vezi sa odećom i obućom;
- razume i upotrebljava usvojene reči koje imenuju odeću i obuću;
- opiše šta nosi na sebi služeći se jednostavnim jezičkim izrazima.

TOK ČASA

U temu časa učenici se uvode pitanjima - koliko je njima odevanje bitno, kako lepo odevanje utiče na njih i da li misle da odelo čini čoveka. Najavljuje se nastavna jedinica koja će se na času obrađivati, a učenici se dele u tri grupe, uglavnom po redovima u kojima sede. Svaki red se grupiše oko dve klupe, tako da mogu zajedno da rade. Svaka grupa dobija po jedan primerak *Malog rečnika; srpsko-albanski albansko-srpski* i nastavni listić sa slikama odeće i obuće. Njihov zadatak je da izrade rečnik odeće i obuće u svojim školskim sveskama na osnovu ilustracija - najpre naziv na albanskom, a onda služeći se rečnikom i naziv na srpskom. Ukoliko je potrebno, objašnjavam kako se koristi dvojezični rečnik. U svakoj od grupa biram „vođu“ koji će biti zadužen za rečnik (uglavnom je to neki odgovorniji učenik), kako ne bi dolazilo do rasprava oko upotrebe rečnika. On nalazi potrebne prevode, dok mu ostali učenici pri tome pomažu. Učenici imaju petnaestak minuta da obave zadatak, a nastavnik nadzire njihov rad i pomaže im ukoliko za tim postoji potreba. Nakon urađenog zadatka učenici se vraćaju na svoja mesta i svi zajedno komentarišemo nastavni listić. Pokazujem jednu po jednu sliku i pitam „Šta je to?“; učenici daju odgovore na srpskom i tačne odgovore zapisujem na tabli, kako bi oni đaci koji su pogrešno uradili imali priliku da svoj rad isprave. Zatim objašnjavam upotrebu glagola „oblačiti (se)“, „obući (se)“, „nositi“ - odeću oblačimo, obuću obuvamo, a glagol „nositi“ možemo primeniti i na jedno i na drugo.

U završnom delu časa radimo govornu vežbu koja podrazumeva odgovore na pitanja: „Šta si danas obukao/obukla?“, „Šta si obu/ obula“, „A šta ja danas nosim na sebi?“, „Da li je Amra obukla trenerku?“; takođe se očekuje da učenik ispravi pogrešne izjave poput: „Nosiš baš lepu majicu“ (jer ne nosi majicu), „Ja sam obula patike“ (obula sam čizme), „Isa sada nosi kapu“ (ne nosi je)... Na kraju časa učenicima se zadaje domaći zadatak.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

Nastavni listić dodat je u prilogu.

DOMAĆI ZADATAK

Da opišu šta na sebi nose dečak i devojčica sa poledine nastavnog listića, služeći se bojama prilikom opisivanja.

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

- tabla, kreda;
- grupa autora, *Mali rečnik; srpsko-albanski albansko-srpski*, 2016.

EVALUACIJA ČASA

Čas je uspešno ostvaren, učenici su sa ogromnim uspehom ostvarili sve zadatke. Svi učenici su učestvovali na času, pogotovo usled toga što im navedena leksika nije potpuno strana (dosta odevnih predmeta na albanskom ima slične ili iste nazive). Više bih volela da je na ovom času ostvaren rad u parovima, jer mislim da bi onda rad svakog pojedinačnog učenika bio intenzivniji; međutim, bili smo ograničeni brojem rečnika, a nismo imali ni pristup internetu da bi se deca koristila aplikacijom Malog rečnika. Vreme za rad je dobro procenjeno, u svim odeljenjima smo uspeali da ostvarimo predviđeno.

DODATNE NAPOMENE

Zbog tehničkih ograničenja štampe u boji, učenici su nastavni listić sa domaćim zadatkom slikali svojim telefonima.

Наниши шта је обукао и обуо дечак, а шта девојчина.



Одећа
(Облачити се)



Обућа
(Обуцати се)

AUTOR**JELENA JONIĆ****NASTAVNA JEDINICA**Mira Alečković, *Pas na trinaestom spratu*
(tip časa: obrada)**OBLAST**jezik, književnost, jezička kultura**LEKSIČKI SADRŽAJ**Leksika iz tematske grupe:
kućni ljubimac i stanovanje**GRAMATIČKI SADRŽAJ**

Perfekat, prezent

ISHODI ČASA

Učenik je u stanju da:

- čita predviđeni tekst;
- razume sadržaj obrađenog književnog teksta;
- odgovara na pitanja u vezi sa tekstom, koja počinju sa *ko*, *šta*, *gde*;
- izvodi zaključke na osnovu teksta - odgovara na pitanja sa *kako*, *zašto*;
- prepriča tekst i izdvoji osnovne karakteristike književnih junaka.

TOK ČASA

U uvodnom delu časa sa učenicima se razgovara o tome da li imaju kućnog ljubimca, da li mu je dozvoljeno da ulazi u kuću/ stan, i ukoliko nije - zašto. Najavljuje se nastavna jedinica i učenicima se deli tekst.

U glavnom delu časa se tekst čita. Razgovaramo o tome da li je tekst jasan i da li postoje nepoznate reči. Nepoznate reči objašnjavam na srpskom jeziku ili ih demonstriram/ crtam na tabli, sve dok učenici ne pogode pravo značenje reči, a zatim te reči ispisujemo na tabli na srpskom, sa prevodom na albanski jezik. Prelazimo na razgovor o tekstu. Razumevanje teksta proverava se nizom pitanja: Ko je našao psa? Gde ga je našao? Gde ga je poveo? Zašto je to uradio? Gde živi Goran? Ko ga je čekao u stanu? Kako je mama reagovala kada je videla psa? Da li je bila srećna? Kako je Goran reagovao na mamine reči? Šta to mama nije dozvolila Goranu? Zašto je mami bilo žao Gorana? Kako mu je ona objasnila zašto pas ne može biti na trinaestom spratu? Da li je mama mislila i na dobro psa? Učenici odgovaraju na postavljena pitanja držeći se teksta. Koristi se prilika i da se prepoznaju glagolski oblici u odgovorima (sadašnje ili prošlo vreme), u kom su licu, rodu i broju. Nakon razgovora o tekstu učenicima se deli nastavni listić sa zadacima da ispred rečenica stave brojeve tako da redosled događanja odgovara onom u tekstu i da određene osobine pripišu mami ili Goranu. Urađene zadatke zajedno komentarišemo.

U završnom delu časa sumiramo utiske sa časa - Da li se deci tekst dopao, zašto jeste ili nije, da mogu - šta bi u tekstu promenili? Zadaje im se domaći zadatak.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

„Pas na trinaestom spratu“, Mira Alečković

Goran je našao psa na ulici. Doveo ga je do svoje zgrade. Želi da ga pokaže drugovima, oni će se radovati.

U stanu na trinaestom spratu čekala je Goranova mama. Bila je ljuta kad je videla psa.

- Zašto si doveo psa?

Goran ćuti.

- Ne razumem zašto ćutiš. Pas ne može biti na trinaestom spratu.

- Mama, molim te, samo nekoliko dana...

- Moraš da vratiš psa.

- Ali, nema večeras kuda...

- Molim te, Gorane, vodi ga kuda znaš!

Goran je bio tužan. Mama voli Gorana, bilo joj je žao. Počela je da govori nežno.

- Znaš, Gorane, to nije dobro. Pas voli da trči. To ne može da radi u stanu. On voli da bude napolju, naša terasa je mala. Ne, ne može ostati u stanu.

(Ovo je adaptacija teksta „Pas na trinaestom spratu“ na 38. strani Čitanke)

Nastavni listići dati su u prilogu.

DOMAĆI ZADATAK

Za domaći zadatak učenici treba da se pripreme za razgovor o tome kako treba brinuti o kućnim ljubimcima. Mogu govoriti i o svom ljubimcu, a ukoliko ga nemaju da razmisle kog bi ljubimca voleli da imaju i kako bi ga čuvali.

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

- tabla, kreda;

- udžbenik: Nataša Dobrić, *Srpski kao nematernji jezik; ISPECI PA RECI: čitanka za 5. razred osnovne škole*, Zavod za udžbenike, Beograd, 2018, str. 38-39.

EVALUACIJA ČASA

Od svih književnih tekstova predviđenih programom za 5. razred, na ovaj tekst su učenici najviše reagovali. U više odeljenja sam na kraju časa čula od učenika da im se tekst dopao, jer su se i sami već našli u sličnoj situaciji, dakle - mogli su da se poistovete sa književnim junakom. U razumevanju i savladavanju teksta nije bilo nikakvih prepreka, a u razgovoru o tekstu učenici su rado uzimali učešća. Vežbanja - i pismena i usmena - su dobro radili. Vreme za realizaciju časa je dobro procenjeno.

DODATNE NAPOMENE

/

PRILOG

Ispred svake rečenice upiši broj tako da redosled događanja odgovara onom u tekstu.

___ Goran je bio tužan.

___ Mama je bila ljuta kad je videla psa.

___ Mama je objasnila Goranu da nije dobro za psa da bude u stanu.

___ Goran je molio mamu da čuva psa.

___ Mama je čekala Gorana u stanu.

___ Goran je doveo psa kući.

___ Mama nije dozvolila Goranu da zadrži psa.

Kakav je Goran, a kakva je mama?

Poveži osobine sa osobom kojoj misliš da pripadaju. Pazi, neke osobine imaju i Goran i mama.

Ljut/a

Tužan/a

MAMA Dobar/a

Nežan/a

GORAN

Voli životinje

Misli na dobro psa

AUTOR**JELENA JONIĆ****NASTAVNA JEDINICA**

Uvežbavanje obrasca: imenice u genitivu sa predlozima *ispred, iza, pored, iznad, ispod, između* (tip časa: utvrđivanje)

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Leksika iz tematskog polja: Učionica

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Predložsko-padežne konstrukcije u genitivu

ISHODI ČASA

Učenik je u stanju da:

- razume i upotrebljava predviđene predloge;
- navede odgovarajuću imenicu u genitivu uz predviđeni predlog;
- primenjuje usvojeni jezički model u svakodnevnim govornim situacijama;
- razume i koristi usvojeni leksički fond.

TOK ČASA

U uvodnom delu časa sa učenicima komentarišemo urađeni domaći zadatak sa prethodnog časa, u kom je trebalo da na osnovu ilustracija napišu rečenice upotrebljavajući naučene predloge. Učenici koji se jave izlaze na tablu i pišu svaki po jednu rečenicu, koje su glasile:

Mačka spava ispod stola.

Olovka je pored knjige.

Devojčica stoji ispred prozora.

Miš je iza sira.

Ptica leti iznad kuće.

Jabuka je između kruške i banane.

Svaku rečenicu zasebno komentarišemo - „Gde spava mačka?“, „Šta znači ispod? Prevedite na albanski“; ukoliko bi učenik upotrebio pogrešan predlog ili ne bi dobro obrazovao genitiv, nastavnik ga dodatnim pitanjima usmerava ka tačnom odgovoru (npr. Kog je roda kuća? Šta dobija ženski rod na kraju uz ove predloge?). Na taj način još jednom ponavljamo gradivo sa prethodnih časova.

U glavnom delu časa učenicima se najavljuje igra i objašnjavaju se njena pravila. Reč je o korigovanoj verziji igre Simon Says, koju većina dece poznaje. Na nastavničkom stolu se polaže 6 papirića sa ispisanim predlozima (stavljani tako da se predlozi ne vide) i zadatak je da jedan od učenika izađe ispred table, odabere papirić i obrazuje uputstvo za ostale učenike koristeći predlog sa papirića. Onaj učenik koji prvi izvrši zadatak radnju izlazi pred tablu i bira drugi papirić; kada se upotrebe svi predlozi, svi papirići se vraćaju na sto. Naglašava se da rečenice kojima se zadaju radnje (u vežbi) moraju poštovati pravilo predlog + imenica u genitivu. Ja demonstriram prva i govorim: „Nastavnica kaže stavi knjigu iznad glave“, učenik koji prvi to uradi izlazi pred tablu i nastavlja igru.

Instrukcije koje učenici zadaju najvećim delom zavise od njihove improvizacije, ali budući da se igra odvija u učionici, ograničeni su na predmete i prostor učionice. Nastavnik diskretno pomaže učenicima u obrazovanju imperativa, koji u tom periodu još uvek nije bio obrađivan. Ukoliko se konstrukcije predlog + imenica u genitivu ne formiraju pravilno, nastavnik pomoću dodatnih pitanja upućuje na njihove pravilne oblike. Nastavnik takođe vodi računa o tome da zadate radnje ne budu previše repetitivne (poput: „Erion kaže stani pored klupe“ i „Bljeona kaže stani ispred klupe“), već da budu raznovrsne i kreativne.

U završnom delu časa razgovara se sa đacima o igri. Da li su sve naredbe razumeli? Da li im je nešto bilo nepoznato? Kako im se dopala igra? Da li im je pomogla da utvrde gradivo sa prethodnih časova? Da li bi voleli da se slična igra ponovi na nekom od sledećih časova?

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

Papirići sa ispisanim predlozima:

ISPRED	IZA	PORED
IZNAD	ISPOD	IZMEĐU

DOMAĆI ZADATAK

/

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

Osim table i krede koji se koriste u uvodnom delu časa, druga pomagala nisu neophodna za realizaciju ovog časa.

EVALUACIJA ČASA

Igrovni metod primenjen na ovom času se - kao i uvek - pokazao veoma uspešnim i primamljivim deci. Svi učenici su učestvovali u izvršavanju zadatah radnji, dok su oni koji su radnje zadavali uglavnom mogli da formiraju tačne rečenice. Mislim da su deca iz ove igre više utvrdila značenje predloga, jer su za oblike genitiva imenica često morali da zastanu i razmisle kako će imenicu oblikovati. Odlična stvar je to što su leksiku iz učionice koristili besprekorno, dodajući ponekad i delove tela (noga, ruka, glava). Na pravilnoj upotrebi akuzativa (ukoliko bi to zadavanje radnje zahtevalo, npr. „Vljera kaže stavi *olovku* ispod stolice“) nisam insistirala, jer to nije bio fokus ovog časa. Budući da smo na času radili improvizaciju igre, njenim vremenom se moglo vrlo lako manipulirati.

DODATNE NAPOMENE

Moram naglasiti da u neposrednom radu sa decom ne koristim gramatičku terminologiju poput „predlog“, „nastavak“, „padež“, „genitiv“ „imenica“ i tome slično, jer svrha ovih časova nije obrada padeža ili predložko-padežne konstrukcije, već navikavanje učenika na ove oblike, dok se obrada i sistematizacija padeža radi u toku njihovog budućeg školovanja.

AUTOR**JELENA JONIĆ****NASTAVNA JEDINICA**

Svaki sport ima svog sportistu
(tip časa: obrada)

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Leksika iz tematske jedinice:
Sport i sportisti

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Tvorba imenica kojima se označavaju
nazivi sportista

ISHODI ČASA

Učenik je u stanju da:

- imenuje osnovne sportove;
- prepozna pravila tvorbe imenica kojima se označavaju nazivi sportista;
- primeni usvojena tvorbeno pravila u pisanju i govoru;
- razume i koristi usvojeni leksički fond;
- iskaže mišljenje na temu sporta služeći se jednostavnim jezičkim izrazima.

TOK ČASA

U uvodnom delu časa sa učenicima se započinje razgovor o sportu - da li vole sport, da li ga prate, koji im je omiljeni sport, da li se nekim sportom bave i slično. Najavljuje se nastavna jedinica i dok učenici ispisuju njen naslov u sveskama, nastavnik pokreće prezentaciju.

U glavnom delu časa najpre određujemo rod i broj same imenice „sport“ i dajemo njen oblik množine (zbog proširenja -ov- u osnovi), što potkrepljujemo primerima (svi primeri sa časa su na prezentaciji koju dodajem kao prilog). Prelazimo na nazive sportova i od učenika se traži da imenuju sportove koji su slikama predstavljeni na prezentaciji - osnovni ekipni i pojedinačni sportovi. Učenicima se onda postavlja pitanje - a ko su ljudi koji se bave sportom, kako se oni nazivaju? Objašnjavaju se pojmovi „sportista“ i „sportistkinja“, koji se dalje konkretizuju primerima „košarkaš/ košarkašica“ i „fudbaler/ fudbalerka“. Učenici se dalje usmeravaju da uoče vezu između naziva sporta i naziva sportiste, pa zajedno uobličavamo tvorbeno pravilo za dobijanje imenica kojima se označavaju nazivi sportista: naziv sporta + nastavak -aš/-ašica ili -er/ -erka. Podstiču se učenici da uobličeno pravilo primene na sportove koje smo ranije nabrojali. Nastavnik ih usmerava, grupišući nazive sportova prema nastavcima koje dobijaju. Učenici primećuju da se ovo pravilo ipak ne može primeniti na sve nazive sportova, te da postoje i drugi tvorbeni nastavci za obrazovanje naziva sportista, pa navodimo karakteristične primere: plivač, vaterpolista, atletičar (upućivanje na ove oblike vrši se primenom analogije: čovek koji peva je pevač; čovek koji pliva je ?; slično tome - sport: sportista = vaterpolo: ? i botanika: botaničar = atletika: ?).

U završnom delu časa još jednom ponavljamo oblike jednine i množine imenice „sport“, nabrajamo nazive sportova na srpskom i pravila tvorbe za građenje naziva sportista. Učenicima se daje kratko vežbanje u kome na osnovu imena sporta treba da odrede kako se naziva sportista/ sportistkinja. Ukoliko vreme dopušta, od učenika se traži da kažu ko im je omiljeni sportista, kojim se sportom bavi i šta je prema tome on (primerno - Serena Vilijams, bavi se tenisom, ona je teniserka) i zadaje im se domaći zadatak.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

Dopunite rečenice nazivima sportista:

(Plotësoj fjalit me emrat e sportiseve)

1. Ana se bavi skijanjem. Ana je _____.
2. Jovan trenira atletiku. Jovan je _____.
3. Ivana igra tenis. Ivana je _____.
4. Petar se bavi plivanjem. Petar je _____.
5. Milica igra fudbal. Milica je _____.

DOMAĆI ZADATAK

Uraditi 7, 9. i 10. vežbanje u *Radnim sveskama*, na stranama 34. i 35.

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

Prezentacija, računar;

Udžbenik: Dobrić, Nataša, *Srpski kao nematernji jezik; JEZIČKA KULTURA*;

Radna sveska za 5. razred osnovne škole, Zavod za udžbenike, Beograd, 2018, str. 34-35.

EVALUACIJA ČASA

Čas se pokazao prilično uspešnim, uz moje navođenje učenici su se bez problema kretali kroz opisane korake; bili su u stanju da lako i precizno uoče odnose na koje sam im ukazivala i da bez ikakvih problema primene pravila koja smo zajednički uobličili. Većina učenika je bila aktivna na času, interakcija je bila živa i produktivna. Obradeno gradivo su bili u stanju da reprodukuju i primene i na času utvrđivanja.

Vreme za obradu nastavne jedinice je dobro procenjeno, ali je vreme za ponavljanje variralo u zavisnosti od strukture odeljenja - u dva odeljenja (od šest) ponavljanje smo morali ostaviti za čas utvrđivanja.

DODATNE NAPOMENE

/

PRILOG

Stranice iz PP prezentacije:

 <p>Svaki sport ima svog sportistu (Çdo sport e ka sportisin e vet)</p>	<p>SPORT (m.nj.) – imenica muškog roda u jednini</p> <p>-Tenis je moj omiljeni sport.</p> <p>(Tenisi është sporti im i preferuar.)</p> <p>Množina imenice glasi – SPORTOVI (m.sh.)</p> <p>-Košarka, odbojka i fudbal su ekipni sportovi. (Basketbolli, volejbolli e futbolli janë sporte ekipore.)</p>
---	--

Називи спортова



Nazivi sportista

Muški rod

Muškarac koji se bavi sportom naziva se **sportista**.

SPORTISTA - SPORTISTI

Muškarac koji igra košarku zove se **košarkaš**.

Muškarac koji igra fudbal zove se **fudbaler**.

Ženski rod

Žena koja se bavi sportom naziva se **sportistkinja**.

SPORTISTKINJA - SPORTISTE

Žena koja igra košarku zove se **košarkašica**.

Žena koja igra fudbal zove se **fudbalerka**.

Kako dobijamo nazive sportista?

Naziv sporta	Muški rod:	Ženski rod:
	-AŠ	-AŠICA
	-ER	-ERKA
KOŠARKA	KOŠARKAŠ	KOŠARKAŠICA
FUDBAL	FUDBALER	FUDBALERKA

ODBOJKA → ODBOJKAŠ I ODBOJKAŠICA
 RUKOMET → RUKOMETAŠ I RUKOMETAŠICA
 SKIJANJE → SKIJAŠ I SKIJAŠICA

TENIS → TENISER I TENISERKA
 BOKS → BOKSER I BOKSERKA

Postoje i drugi nastavci:
 PLIVANJE → PLIVAČ
 VATERPOLO → VATERPOLISTA
 ATLETIKA → ATLETIČAR

Dopunite rečenice nazivima sportista:

(Plotěsoj fjalit me emrat e sportiseve)

1. Ana se bavi skijanjem. Ana je _____.
2. Jovan trenira atletiku. Jovan je _____.
3. Ivana igra tenis. Ivana je _____.
4. Petar se bavi plivanjem. Petar je _____.
5. Milica igra fudbal. Milica je _____.

AUTOR

JELENA JONIĆ

NASTAVNA JEDINICA

U restoranu (tip časa: utvrđivanje)

OBLASTjezik, književnost, jezička kultura**LEKSIČKI SADRŽAJ**

Leksika iz tematskih jedinica:
Hrana i piće, Novac i plaćanje

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Složeni glagolski predikat s modalnim
glagolima *hoću, mogu, želim*;
kongruencija atributa sa imenicom u
nominativu i akuzativu

ISHODI ČASA

Učenik je u stanju da:

- razume i razmenjuje informacije u vezi sa naručivanjem hrane i pića, te plaćanjem usluga u restoranu;
- uoči kongruenciju atributa sa imenicom u nominativu;
- upotrebi kongruenciju atributa sa imenicom u akuzativu;
- koristi modalne glagole u složenom glagolskom predikatu;
- proceni sopstveni napredak;
- samostalno oformi dijalog koji se odvija u restoranu.

TOK ČASA

U uvodnom delu časa sa učenicima se razgovara o odlasku u restoran: Da li su nekada bili u restoranu? Sa kim su išli? Šta su naručivali? Da li su naručivali sami za sebe ili je to za njih činio neko stariji? Da li misle da mogu samostalno izvršiti porudžbinu? A da li to mogu učiniti na srpskom jeziku? Učenicima se onda objašnjava da će se na času improvizovati/ dramatisovati situacija u restoranu u kojoj će oni glumiti goste, a nastavnik će biti konobar kome će upućivati narudžbine na srpskom jeziku. Sa celim odeljenjem prolazimo kroz sadržaj menija, kako bismo utvrdili da li su im svi pojmovi jasni i eventualno prevedemo ili dodatno pojasnimo nepoznate reči ili izraze.

Izdvađa se jedna od školskih klupa sa stolicama, koja će predstavljati sto u restoranu za kojim sede gosti. Za prvu grupu gostiju biraju se bolji učenici, koji će ostalima služiti kao primer kako bi ova dramatisacija trebalo da se odvija. „Gostima“ se daje jelovnik sa ponudom „restorana“ i svaki od njih ima zadatak da naruči predjelo, jelo, desert i piće sa ponuđenog spiska. Pitanjima karakterističnim za navedenu situaciju nastavnik motiviše učenike da uspešno izvrše svoje narudžbine. Nakon završenog dijaloga sledi „naplaćivanje“ usluga i sledeća grupa učenika preuzima ulogu gostiju. U zavisnosti od broja učenika u odeljenju, svaku grupu gostiju čini po 4-5 učenika, tako da ukupno bude 5-6 grupa. Svi učenici moraju makar jednom učestvovati u dramatisaciji, a ukoliko neki od njih žele (bilo je i takvih slučajeva) mogu preuzeti i ulogu konobara.

Nakon uvodnog razgovora, osnova dramatisacije postaje jelovnik (meni restorana) na koji se učenici upućuju. Nakon uobičajenih pozdrava „Dobar dan! Izvolite, sedite“, od „gostiju“ se očekuje da naruče po jednu stavku iz kategorije predjela, jela, deserta

i pića. „Konobar“ je tu da ih navodi pitanjima: Izvolite, šta želite da naručite? Šta biste voleli da popijete? Hoćete li nešto za desert? i slično. Nastavnik „goste“ diskretno podstiče da svoje zahteve počinju sa „Ja hoću/ želim“, „Voleo/la bih da naručim“, „Mogu li da dobijem“ itd. Na potencijalne greške prilikom naručivanja (poput: „Ja hoću voćna torta“) „konobar“ ukazuje pretvarajući se da nije dobro čuo „Kakvu tortu ste rekli da hoćete?“. Ukoliko bi došlo do mešanja roda i broja imenica (u jelovniku su svesno navedeni i množinski oblici), nastavnik opet kroz niz pitanja upućuje učenike na pravilnu kongruenciju (Koliko sarmi/ ćevapa/ kolača? Jedna ili više njih?). Kada je reč o plaćanju, zadaje se neka cifra koja bi podrazumevala vraćanje kusura. Tada se učenicima postavljaju pitanja „Da li imate sitan novac?“, „Izvinite, imam samo krupan novac, nemam da vam vratim kusura“ ili „Izvolite kusura“ i slično. „Poseta restoranu“ se završava uobičajenim pitanjima i pozdravima: „Da li ste zadovoljni uslugom?“, „Dodite nam opet“, „Prijetan dan“, „Doviđenja“...

Kada su sve grupe učenika prošle kroz igru, klupa se vraća na svoje mesto, a sa učenicima se komentariše čas. Da li im se ova igra dopala? Šta im se najviše dopalo? Da li im se nešto nije dopalo? Da li bi voleli da se ovakav tip časova češće organizuje? I ono što je najbitnije - da li sada misle da bi mogli da odu u restoran i naruče hranu i piće na srpskom jeziku? Zadaje se domaći zadatak - oslanjajući se na iskustvo sa časa napisati dijalog koji se odvija u restoranu.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

Unapred pripremljen jelovnik (dodat u prilogu) i papirići koji predstavljaju novčanice u različitim apoenima.

DOMAĆI ZADATAK

Za domaći zadatak učenicima se zadaje da sami naprave jedan dijalog koji se odvija u restoranu.

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

Kako je već navedeno, nakon uvodnog dela časa, jedna klupa iz prvog reda se pomera nekoliko metara unapred (tako da je svi učenici mogu videti) i oko nje se stavlja onoliko stolica koliko će gostiju u svakoj grupi biti. Može se - radi dočaravanja atmosfere - doneti i neki stolnjak koji će se staviti preko izdvojene klupe i bela krpa koju će „konobar“ nositi preko ruke.

EVALUACIJA ČASA

Ovaj čas je u svim odeljenjima veoma uspešno odrađen. Učenici su izuzetno pozitivno reagovali na metode primenjene na času i svi su vrlo rado učestvovali u dramatizaciji. Najzanimljivije su bile učničke improvizacije - onog trenutka kad su se opustili, bilo je „primedbi“ na „hranu“ u restoranu, tražili su da im se račun „stavi na crtu“, „častili“ su sve goste... Generalno je atmosfera na času bila veoma pozitivna. Najbitnije je da su učenici u uvodnom delu časa ispoljavali sumnju u sopstvene mogućnosti da izvrše narudžbinu u restoranu na srpskom, dok je na kraju časa većina njih promenila mišljenje i pokazivali su visok nivo samopouzdanja da bi u datim okolnostima imali dovoljno poznavanje srpskog jezika. Vreme za izvođenje časa je dobro procenjeno.

DODATNE NAPOMENE

Ovaj čas je nastao kao prirodno nadovezivanje na prethodno obrađene nastavne jedinice (Hrana i piće, Kupovina, Modalni glagoli, Kongruencija atributa i imenice u nominativu i akuzativu) i njegova realizacija podrazumeva da su učenici sa pomenutim gradivom već upoznati.

Најбољи ресторан икада

Предјело:



Млади сир
Љути ајвар
Шопска салата
Мешана салата
Слане палачинке
Слани мафини

Главно јело:

Пуњена пљескавица
Сарајевски ћевапи
Ловачки гулаш
Домаће сарме
Мешано месо
Јагњеће печење

Десерти:

Воћна торта
Турска баклава
Чоколадни колач
Ситни колачи
Слатке палачинке
Свеже воће



Пиће:

Кисела вода
Домаћа кафа
Воћни сок
Зелени чај
Топла чоколада
Чоколадно млеко

AUTOR**MILENA MILENKOVIĆ****NASTAVNA JEDINICA**

Domaće i divlje životinje

OBLASTjezik, književnost, jezička kultura**LEKSIČKI SADRŽAJ**

Nazivi domaćih i divljih životinja (pas, mačka, konj, tigar, kit, žirafa...)
 Njihova prirodna staništa (šuma, reka, more, pustinja...) Proizvodi dobijeni uzgajanjem domaćih životinja (mleko, vuna, meso, jaja...)

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Upotreba lokativa sa mesnim značenjem -
 Gde živi žirafa?

ISHODI ČASA

Na kraju časa učenik će biti u stanju da imenuje različite domaće i divlje životinje, da odredi njihovo prirodno stanište i svrhu koje one imaju u domaćinstvu.

TOK ČASA

Čas počinje neformalnim razgovorom o domaćim i divljim životinjama. Pitamo učenike da li u svom domaćinstvu gaje životinje i koja je njihova omiljena divlja životinja. Da li su imali priliku da posete zoološki vrt? Koju životinju bi voleli da vide uživo? Koje životinje se najviše plaše? Ovaj uvodni deo časa izvodi delegirani nastavnik, svojim autoritetom usmerava pažnju učenika, a zanimljivim pitanjima budi maštu i interesovanje učenika za predviđenu temu.

Asistent priprema kartice. Sa jedne strane se nalazi ilustracija životinje, a sa druge pitanja o njenim specifičnim karakteristikama. Asistent u rukama drži svežanj kartica, a učenici pojedinačno, na svoju inicijativu uz javljanje, izvlače po jednu karticu. Kada izvuku karticu komentarišu životinju koju su dobili. Trude se da odgovore na što više pitanja. Gde ova životinja stanuje? Koja je njena omiljena hrana? Kakvo je njeno krzno? Čemu služi njen kljun? Po čemu je karakteristična? Kako se zove njeno mladunče? U ovom trenutku važno je da asistent podstiče učenike na slobodno izražavanje i da stvori jednu prijatnu i opuštenu atmosferu kako bi učenik bio u stanju da bez pritiska i nepotrebnog ustezanja da što više odgovora. Na kraju takvih kratkih dijaloga učenik će svoju karticu magnetom okačiti na onom delu table koji je obeležen u zavisnosti od toga da li životinja koju je izabrao pripada grupi domaćih ili divljih životinja. Na taj način ilustracije su reprezentativne svim učenicima i ostaće u vidnom polju tokom čitavog časa. U sveskama učenici će zabeležiti samo nazive divljih i domaćih životinja organizovanih kao na tabli.

U završnom delu časa nastavnik na maternjem jeziku kratko ponavlja sve što smo obradili ističući važne momente i zadaje domaći zadatak.

DOMAĆI ZADATAK

Za domaći zadatak učenici će imati da u nekoliko rečenica opišu svoju omiljenu životinju.

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

Za izvođenje ovog časa koristili smo edukativne karte "Učim I igram se- životinje" u izdanju knjižare Vulkančić. Kao pomoćno nastavno sredstvo u ovoj situaciji biće neophodni školska bela tabla i magnetići za belu tablu koji se mogu pronaći u knjižari.

EVALUACIJA ČASA

Čas je protekao u veseloj i razigranoj atmosferi. Učenici su se utrkiivali ko će pre izaći da izvuče karticu, sam taj zadatak da odrede da li je životinja domaća ili divlja i da je magnetičem zakače na tabli izgledala im je lako i zabavno, te je tako sasvim bila otklonjena trema i strah da li će na dodatna pitanja odgoviti ispravno ili ne. U toj atmosferi učenici su bili u stanju da se dosete svih reči koje imaju u sećanju a tiču se određene životinje. Takođe ta neizvesnost koju će životinju izvući dodavala je igri dinamičnost. Neki su bili vrlo razočarani kada bi izvukli životinju koja im se ne sviđa. Za jedan školski čas dovoljno je izdvojiti dvadesetak kartica. Takođe važno je da ti kratki razgovori budu što više podsticajni i da sa punom pažnjom pomognemo učeniku da fomuliše odgovor koji želi da da. Određena doza discipline i reda je neophodna. Bez obzira što je dopušteno da u ovoj igri učenici pokažu i svoju radost, nestrpljenje i uzbuđenje u trenutku kada učenik koji je ispred table komentariše životinju koju je izvukao neophodno je da u učionici bude tišina i da pažnja svih učenika bude usmerena na datu aktivnost.

Ova tema obrađena kroz igru ponudila je mogućnost naprednijim učenicima da pokažu svoje poznavanje jezika i izvan ove teme u pomenutom kratkom razgovoru ispred table, a takođe je na adekvatan način podstakla i manje uspešne učenike. Naizgled jednostavan i lak zadatak bio je dovoljno primamljiv da ih izvuče iz njihove pasivne pozicije i ustaljene uloge neaktivnih i neuspešnih učenika na koju su navikli.

DODATNE NAPOMENE

Ovaj čas uspeali smo da realizujemo u dva od tri odeljenja petog razreda jer se u jednom odeljenju desila nepredviđena okolnost da tabla, iako je bila bela, nije bila namagnetisana te sličice nisu mogle da ostanu prikačene. Čas smo onda realizovali samo pokazivanjem kartica ali se moglo primetiti da je kvalitet pažnje i sveukupni kvalitet časa bio neoporedivo niži nego u prethodna dva odeljenja.

AUTOR**MILENA MILENKOVIĆ****NASTAVNA JEDINICA**

Kod zubara

OBLASTjezik, književnost, jezička kultura**LEKSIČKI SADRŽAJ**

Poseta zubaru: zub, zubar, zdravstvena knjižica, ordinacija, pregled, lek...

GRAMATIČKI SADRŽAJ

/

ISHODI ČASA

Na kraju časa učenik će biti u stanju da komunikaciju sa zubarem u realnoj situaciji ostvari na srpskom jeziku.

TOK ČASA

Početak časa predviđen je za kratak razgovor o gradivu sa prethodnog časa. Zatim nastavnik prelazi na današnju temu. Postavlja učenicima pitanja poput: Da li je nekoga skoro bolelo zub pa je morao da ode zubaru? Kakvo je to iskustvo bilo za vas? Da li te je popravljavanje zuba bolelo? Da li se plašite odlaska kod zubara? Zatim će učenici dobiti papiriće sa kratkim dijalozima iz zubarske ordinacije.

Nakon čitanja teksta i objašnjavanja nepoznatih reči u tekstu, učenici u paru izlaze ispred table da dramatizuju ovaj tekst. Jedan učenik će se naći u ulozi zubara, a drugi u ulozi pacijenta. Ovaj tekst služi samo kao predlog. Kada nakon nekoliko ponavljanja vidimo da su učenici već usvojili ove jezičke obrasce dajemo im slobodu da prošire dijalog po svojoj volji. Tako će neki napredniji i nadareniji učenici dramatizovati i čekanje u čekaonici ispred ordinacije, ostavljanje zdravstvene knjižice na šalteru i uzimanje zdravstvenog kartona, ili plaćanje privatnom lekaru. Neki od učenika će umesto popravljavanja demonstrirati usluge vađenja zuba ili ispravljanja pomoću proteze.

U toku časa pomažemo učenicima da nađu odgovarajuću reč koje ne mogu da se sete, kada kod naprednijih učenika vidimo da su dobro usvojili predloženi dijalog, dajemo ideje koje će razgovor odvesti u drugom smeru, da vidimo kako će se učenici snaći kada pred sobom nemaju pripremljene odgovore. To npr. postićemo podsticajnim pitanjima kao što su sledeća:

Šta ćete raditi u situaciji da doktor kaže da danas nema slobodan termin? Očekivani odgovor učenika može biti: Objasniću doktoru da me zub jako boli i da mi je neophodna hitna pomoć. Zamoliću ga da me uputi nekom drugom lekaru ili da me primi preko reda.

Na kraju zajedno sumiramo gradivo koje je na ovom času obrađeno i zadajemo domaći zadatak.

MATERIJAL za rad na času

Tekst:

Telefonski razgovor:

Pacijent: Dobro dan, da li je to zubarska ordinacija Dr Zdravković?

Zubar: Da, izvolite.

Pacijent: Boli me zub, da li mogu da zakažem pregled?

Zubar: Da, naravno, dođite danas u 12h.

Pacijent: Hvala, doći ću. Doviđenja!

Zubar: Doviđenja.

Razgovor u ordinaciji:

Zubar: Dobro dan, izvolite. Koji zub Vas boli?

Pacijent: Ovaj.

Zubar: Koliko dugo?

Pacijent: Od juče.

Zubar: Ne brinite, sada ćemo ga popraviti.

Zubar: Da li Vas sada boli?

Pacijent: Ne.

Zubar: Odlično, u narednih dva sata nemojte uzimati hranu.

Pacijent: U redu, hvala.

DOMAĆI ZADATAK

Učenici će imati zadatak da ovaj tekst kod kuće pročitaju i obeleže koje rečenice će izgovoriti zubar, a koje pacijent.

-Dobro jutro doktore.

-Dobro jutro, izvolite. Koji zub Vas boli.

-Boli me ovaj zub.

-Ovaj zub Vam je previše pokvaren, neću moći da ga popravim, moraću da ga izvadim.

-Molim vas dajte mi anesteziju, plašim se da će me boleti.

-Naravno, samo budite mirni i ne brinite sve će biti u redu.

-Da li će me boleti?

-Zub Vam je već izvađen!

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

Za realizaciju ovog časa možemo pripremiti beli mantil, hiruške rukavice i masku, kako bi čas bio zanimljiviji i kako bi se učenici što više uživali u svoje uloge. Trudom oko ovih sitnica povećavamo učeničku motivaciju, a svaki neobični element na času čini da im taj čas ostane u sećanju.

EVALUACIJA ČASA

Učenici su na času bili aktivni. Oni koji su pokazali više talenta bili su slobodni da osmisle i nove situacije koje se mogu dogoditi u zubarskoj ordinaciji dok su se stidljiviji i manje napredni učenici služili predloženim obrascem. U oba slučaja učenici su usvojili novu leksiku.

DODATNE NAPOMENE

/

AUTOR**MILENA MILENKOVIĆ****NASTAVNA JEDINICA**

Predložsko-padežne konstrukcije
s lokacionim značenjem

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Predlozi- na, ispod, iznad, u, pored,
iza. Kućni nameštaj u svakodnevnoj
upotrebi- stolica, sto, krevet, fotelja,
vaza, sat, tepih, pod.

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Predložsko-padežne konstrukcije u genitivu
i lokativu sa prostornim značenjem.

ISHODI ČASA

Na kraju časa učenik će biti u stanju da upotrebljava predviđene predloge sa imenicom u genitivu i da ovaj jezički model primenjuje u svakodnevnim govornim situacijama.

TOK ČASA

Na početku časa nastavnik demonstrativno, bez reči, pomera katedru bliže tabli kako bi bila vidljiva svim učenicima i pozajmljuje jednu od učeničkih pernica. S obzirom na ovakav neobičan i nagli početak učeničko interesovanje raste i sva njihova pažnja usmerena je na ono šta će se dalje dogoditi i šta ćemo raditi. Nastavnik demonstrira sve pozicije u kojima se pernica može naći u odnosu na katedru i formuliše ih uz pomoć učenika, proveravajući spontano njihovo predznanje.

Kada su učenici uočili značenje predloga, središnji deo časa, u kome će detaljno razumeti u kojoj situaciji se uz predlog upotrebljava imenica u obliku genitiva, a u kojoj u obliku lokativa, može da počne. Fotografiju dnevne sobe odštampanu u većem formatu sa jakim kontrastom, kako bi svi predmeti bili lako uočljivi, postavljamo ispred table ili je lepimo na tabli. Zatim učenici pojedinačno izlaze ispred table i biraju predmet čiju će lokaciju odrediti. Zatim, kada su tačno formulisali gde se predmet nalazi, datu rečenicu pišu na tabli.

Na kraju časa nastavnik zadaje domaći i sumira obrađeno gradivo zajedno sa učenicima izdvajajući ključne momente.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

Najvažnije je pronaći dovoljno ilustrativnu i inspirativnu fotografiju.

Zadatak učenika je da napišu kratke rečenice poput:

Fotelja je pored stola.

Lopta je ispod stola.

Tanjir je na stolu.

Sat je na zidu.

Rezervne vežbe koje smo uspeli da realizujemo samo u jednom naprednijem odeljenju izgledale su ovako:

Učenici su podeljeni u tri grupe prema rasporedu kojim sede, svaki red klupa čini jednu grupu. Sa prve klupe, svaka od tri reda, se sklanjaju sveske i stvari kako bi ostale prazne i spremne za igru. Učenik koji je predstavnik svoje grupe izvlači papirić sa uputstvima na kome su ispisane instrukcije:

Sveska je na klupi.

Pernica je u klupi.

Stolica je pored klupe.

Olovka je na stolici.

Ranac je ispod stolice.

Svaka grupa dobija potpuno različite instrukcije kako ne bi bilo "prepisivanja". Tim koji najbrže rasporedi sve predmete na pravo mesto je pobednik igre.

Na času utvrđivanja realizovali smo još jednu zanimljivu vežbu na ovu temu. Ova vežba realizuje se uz pomoć kartica Prve reči u izdanju knjižare Vulkančić. Na beloj tabli sam kratko skicirala sto, a učenici su imali za zadatak da izađu ispred table i magnetom prikaže predmet ilustrovan na kartici na željeno mesto. Svaki učenik koji postavi karticu sledećem učeniku koji se javio daje uputstvo, i tako vežba traje dok sve kartice ne budu raspoređene. Na karticama se nalaze predmeti kojima se koristimo u svakodnevnom životu i koji se najčešće mogu naći u dnevnoj sobi ili trpezariji. To su na primer bile, naočare, knjiga, vaza sa cvećem, lopta, ranac, patike, sat, tanjir, sendvič, čaša, četkica za zube.

DOMAĆI ZADATAK

Zadak učenika je da izaberu pet predmeta iz svoje sobe i u formi rečenice napišu gde se oni nalaze.

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

Za pomenute vežbe i demonstraciju neophodno je fizički reorganizovati raspored klupa i katedre. S obzirom na to da su igre vrlo jednostavne na reorganizaciju prostora neće biti potrošeno više od minuta.

Za pomenutu vežbu biće neophodna fotografija sa ilustracijom dnevne sobe izrađena u većem formatu.

Za rezervne igre u uspešnijim odeljenjima biće potrebne edukacijske kartice Prve reči, u izdanju knjižare Vulkančić.

EVALUACIJA ČASA

Časovi su protekli u podsticajnoj i opuštenoj atmosferi. Učenici su bili motivisani i spremni za rad i igru. Veliki broj dobro urađenih domaćih zadataka na sledećem času bio je potvrda da su učenici dobro razumeli gradivo i da su bili u stanju da ga kod kuće samostalno primene.

DODATNE NAPOMENE

Važno je da časovi imaju dinamiku koja je usklađena sa učeničkim mogućnostima. Sve vežbe treba da se realizuju tako da učenici imaju dovoljno pažnje da ih od početka do kraja skoncentrisano isprate.

AUTOR**MILENA MILENKOVIĆ****NASTAVNA JEDINICA**

Turistički vodič – govorna i pismena vežba, utvrđivanje

OBLASTjezik, književnost, jezička kultura**LEKSIČKI SADRŽAJ**

Naselja, saobraćaj, javni objekti, predlozi sa prostornim značenjem ispred, iza pored.

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Uvežbavanje obrasca: imenice u genitivu s predlozima ispred, iza pored.

ISHODI ČASA

Na kraju časa učenik će biti u stanju da opiše mesto u kome živi, imenuje javne objekte i znamenitosti u svom mestu, objasni pravac kretanja. Učenik će u svakodnevnoj komunikaciji umeti da uputi sagovornika na određenu lokaciju.

TOK ČASA

Kako su prethodna četiri časa planom i programom bila predviđena za obradu ove teme sa različitih aspekata, na ovom času očekuje se da učenici pokažu sumu znanja. Početak časa je tako predviđen za obnavljanje onih znanja koja su usvojena na prethodnim časovima, a tiču se ove teme. Dijaloškom metodom podsećamo se prethodnih nastavnih jedinica: Saobraćaj i život u gradu, Pravac kretanja pomoću mape, Moj grad. Učenici kratko pregledaju ono što su u sveskama zapisali na prethodnim časovima i javljaju se da iskažu svoje utiske povodom obrađene teme. S obzirom na to da asistent u nastavi najčešće dolazi iz drugog grada i još uvek ne poznaje mesto u kome se škola nalazi, nastavnik će predložiti jednu situaciju koja je vrlo bliska realnoj- svaki od učenika treba da u mislima sebe stavi u poziciju turističkog vodiča i osmisli na koji način će asistentu, odnosno bilo kome strancu, bližem ili daljem, u najlepšem svetlu prikazati svoj grad. Uvodni razgovor nastavnika i učenika mogao bi da izgleda ovako:

Nastavnik: Koja je bila naša tema na prethodnim časovima?

Jedan od očekivanih odgovora učenika: Na prethodnom času govorili smo o našem gradu, crtali mapu našeg grada i objašnjavali gde se šta nalazi.

Nastavnik: Da li možete da objasnite gde se u Velikom Trnovcu nalazi džamija?

Očekivani odgovor učenika: Džamija se nalazi pored kružnog toka, desno od naše škole.

Nastavnik: Na ovom času pokušajte da našem asistentu ili nekom strancu prikažete svoj grad u najboljem svetlu, zamislite sebe u ulozi turističkog vodiča i napravite plan jednog izleta.

U središnjem delu časa učenici u sveskama osmišljavaju plan turističke ture služeći se informacijama i znanjima koja su prikupili na prethodnim časovima. Asistent se trudi da spontanim i iskrenim interesovanjem podstakne maštu učenika postavljajući pitanja poput: Da li u Bujanovcu postoji pozorište? Koje je vaše omiljeno mesto za odmor? Da li postoje prodavnice u kojima se može pronaći garderoba po povoljnoj ceni? Zbog čega vi volite Bujanovac? Ovakav čas bez detaljne pripreme može se realizovati u uspešnijim odeljenjima međutim, najčešće je bilo potrebno pomoći učenicima u izradi vodiča planom i pitanjima.

Plan i pitanja asistent piše na tabli u isto vreme kada učenici počinju sa osmišljavanjem i pisanjem u svesci:

Gde se sastajemo? U koliko sati?

Očekivani odgovor: Ujutru se nalazimo kod zgrade opštine na trgu u 9h.

Koje ćemo sve znamenitosti ovoga grada moći da vidimo?

Očekujemo da će učenici predložiti kulturne centre, stadion, pijacu, važne spomenike. Neki od učenika mogu predložiti odlazak autobusom do Bujanovačke Banje.

Koja su domaća jela i slatkiši karakteristični za Bujanovac?

Očekujemo da će učenici predložiti neka od tradicionalnih jela svoje kulture kao što su fljija ili tri leće, te ovaj izlet i obilazak grada može da se završi zajedničkim ručkom.

Biće dovoljno dvadesetak minuta za učenički samostalan rad, a zatim će uslediti izlaganje i prezentovanje pripremljenog plana.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

Šema turističkog aranžmana:

1. Mesto i vreme okupljanja.
 2. Znamenitosti grada koje ćemo posetiti.
 3. Moja omiljena mesta u gradu.
 4. Domaća kuhinja u mom gradu.
-

DOMAĆI ZADATAK

Za domaći zadatak učenici treba da dopune svoj plan turističke ture, sve ono što što na času nisu stigli da zapišu mogu da dovrše kod kuće i da na određenim mestima u tekstu dodaju fotografije.

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

Fotografije znamenitih mesta i lepih delova grada učenici biraju po svom izboru i donose sa sobom. Od pribora će im još jedino biti potrebna lepljiva traka.

EVALUACIJA ČASA

Čas je predstavljao pravo zadovoljstvo. Zajedno smo sa učenicima otkrili pregršt novih zanimljivosti o ovom mestu. Učenici su govorili i o svojim specifičnim interesovanjima koja ih vezuju za određena mesta i ustanove. Na taj način stvorila se srdačna atmosfera puna međusobnog uvažavanja. Učenici stavljeni u ulogu domaćina su se osećali posebno i ponosno na svoj grad te su bili motivisani da što bolje opišu ona mesta u gradu koja vole.

Jedna od primedbi ovom času mogla bi biti da se od učenika petog razreda očekivalo više nego što oni mogu. Tako su njihovi turistički aranžmani bili gramatički nepravilno formulisani i prilično nerazumljivi. Učenici su više bili fokusirani na samu temu nego na pravilno jezičko izražavanje. Uloga nastavnika i komunikacija na albanskom jeziku bili su u ovoj situaciji u mnogim momentima neophodni.

DODATNE NAPOMENE

Rezultati ovog časa mogu se koristiti u vannastavnim aktivnostima ili projektnoj nastavi, pa tako, učenici po zajedničkom planu, koji će u grupnom radu osmisliti mogu povesti svoje drugove iz susednih škola na srpskom jeziku u obilazak grada i zajedničko druženje.

AUTOR**MILENA MILENKOVIĆ****NASTAVNA JEDINICA**

Kviz "Zimska čarolija"

OBLASTjezik, književnost, jezička kultura**LEKSIČKI SADRŽAJ**

Na ovom času aktiviraćemo u sećanju učenika sve one reči koje su usvojili u toku prvog polugodišta. To su reči koje se pre svega tiču nastavnih jedinica Odeća i obuća, U prodavnici, Hrana i piće, Recepti malih kuvara, Tekst "Jabuka" Dragana Lukića

U prodavnici: novac, račun, kusur, prodavac, kupac, butik, market, kupovina, cena...

Obuća i odeća: jakna, bluza, džemper, patike, sandale, papuče, kapa, šal...

Recepti malih kuvara: tiganj, šerpa, čaša, viljuška, mikser, šporet...

Tekst "Jabuka" Dragana Lukića: drvo, grana, putnik, čobanin, livada, dečak, devojčica, Novogodišnji praznici: sneg, poklon, jelka, Deda Mraz.

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Upotreba prezenta, perfekta i futura u svakodnevnoj komunikaciji.

ISHODI ČASA

Učenik će na kraju časa biti u stanju da operiše sa leksičkim fondom koji je u skorašnjem vremenskom periodu usvojio. Ishod časa je da nova znanja budu funkcionalna i aktivirana kako bi ostala trajna i imala svoju vrednost u svakodnevnoj upotrebi. Na ovom času će se već stečena znanja postepeno utvrditi, proširiti i usvojiti na jednom višem nivou, učenici će imati priliku da kroz igru na spontan i zabavan način pokažu svoja dosadašnja zalaganja i time steknu osećaj ostvarenosti i samopotvrđivanja.

TOK ČASA

Na početku časa nastavnik će kroz vođeni dijalog podsetiti učenike na nastavne jedinice koje ćemo na ovom času utvrđivati. Učenici će u svojim odgovorima nabrojati svoja omiljena jela, opisati šta su od garderobe danas obukli, kako su se pripremili za doček Nove Godine. Za ovaj uvodni deo časa predviđeno je 10 do 15 minuta. Zatim nastavnik izlaže pravila igre i organizuje raspored stolica i deli uloge učenicima.

Za igru je potrebno četiri igrača koji treba da se podele u dva tima. Cilj svakog igrača je da njegov tim pogodi pojam koji on pokušava da objasni. Igrač prvog tima započinje igru objašnjavajući pojam ispisan na telefonu svom timu. Kada njegov tim pogodi pojam on brzo prosledi telefon igraču drugog tima čiji je zadatak da sledeći pojam koji se pojavi na ekranu objasni svom timu. Igra traje 60s i pobednik je onaj tim u čijim se rukama u trenutku isteka vremena telefon ne nalazi. Zbog toga se ova igra i naziva vrući krompirići. Telefon je dakle vrući krompiriće koji što pre treba da predate članovima

suparničkog tima, a to je moguće samo nakon što ste pogodili zadati pojam. Igrači pojmove mogu objašnjavati pantomimom, mimikom, rečima sličnog značenja, i na bilo koji način koji će ih najbržim putem dovesti do rešenja.

Peti učesnik igre pojmove koje timovi pogađaju piše na tabli krupnim slovima kako bi ostalim učenicima bili reprezentativni.

Posle svake "runde" zadatak svih učenika je da od pojmova koji su napisani na tabli i objašnjavani u igri napišu u svesci po jednu kratku smislenu rečenicu koja ih sadrži. Učenik koji uspešno ispuni ovaj zadatak čita svoje rečenice i time stiže pravo da i sam učestvuje u sledećoj "rundi".

Na ovaj način učenici su motivisani da teži deo zadatka urade ispravno i u što kraćem vremenskom periodu. Takođe pisanjem rečenica koja će imati određeno značenje i smisao potvrđuju da su dati pojam dobro razumeli. Uz svaki takav pojam vezaće i neophodne glagole koji će rečenici dati potrebnu strukturu.

Primeri rečenica kakve se od učenika očekuju:

Jaknu oblačimo kada pada sneg.

Jabuka raste na drvetu.

Koliko košta ova **košulja**?

Moje omiljeno jelo je **pica**.

Završni deo časa predviđen je za sumiranje časa i zadavanje domaćeg zadatka.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

Za ovaj čas potrebno je pre časa na telefonu instalirati aplikaciju Asocijacije, (dostupno na: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.klikapp.asocijacije&hl=en>) Nakon što je aplikacija instalirana treba uneti željene pojmove i kreirati igre. Sama aplikacija ima predložene reči koje nam mogu poslužiti u nekim drugim situacijama ali za ovu priliku potrebno je da unesemo samo one reči za koje znamo da su učenicima već poznate sa prethodnih časova. Reči koje unosimo su reči navedene u odeljku (leksički sadržaj). Važno je takođe da one nisu u ovoj igri podeljene po ovim tematskim kriterijumima već da se u igri pojavljuju izmešano i nasumično.

DOMAĆI ZADATAK

Učenici će imati zadatak da kod kuće samo uredite ono što su pisali na času, da proverite da li su ispravno zapisali sve reči sa table i da li su za svaku reč napisali rečenicu.

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

Za realizaciju ovog časa najvažnije je instalirati predloženu aplikaciju i napraviti dobar odabir reči. Na početku časa treba izdvojiti četiri stolice i postaviti ih u prostor ispred table tako da u parubudu okrenute jedna prema drugoj, kao što su okrenute na stolu postavljenom za četiri osobe.

EVALUACIJA ČASA

Učenicima je ova igra bila jako zabavna, uspela je da ih motiviše da razmišljaju brzo, da se prisete svega što smo obrađivali na prethodnim časovima a ticalo se ovih tema i oblasti čiji je sadržaj bio uključen u igri.

DODATNE NAPOMENE

Učenike koji su manje sigurni u svoje znanje i koji se plaše da neće pogoditi reč koju im saigrač objašnjava, učenike koji ne pokazuju želju da se nađu na nekoj od stolica, možemo angažovati u pisanju reči na tabli. Tako će imati priliku da i sami možda po prvi put čuju ili nauče neku reč koja je ostalim učenicima već bila poznata, a pritom neće imati strah od greške.

A collection of white pencils and a white ruler on a light background. The pencils are arranged in a fan-like pattern, pointing towards the right. The ruler is partially visible at the top left. The overall color palette is warm and monochromatic, dominated by light beige and white tones.

VI

AUTORI

DRAGANA MILUTINOVIĆ

VLADA PETROVIĆ

AUTOR

DRAGANA MILUTINOVIĆ

NASTAVNA JEDINICA

Imenice i pridevi
(utvrđivanje)

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

- kuća /porodica; škola/školske aktivnosti...

GRAMATIČKI SADRŽAJ

- rod i broj imenica muškog i ženskog roda;
- rod i broj prideva muškog i ženskog roda;
- kongruencija imenica i prideva u rodu broju i padežu.

ISHODI ČASA

Učenik će na kraju ovog časa znati, moći, biti u stanju da:

- formira rečenicu polazeći od prideva ili imenice;
- razlikuje imenice muškog i ženskog roda;
- razlikuje prideve muškog i ženskog roda;
- uočava vezu između prideva i imenica sa istim korenom;
- usvojena pravopisna pravila o pisanju velikog slova;
- uočava simboličnu vrednost vlastitih imenica i njihovo afirmativno značenje;
- uočava značensku vezu između albanskih i srpskih imena.

TOK ČASA

Učenici su podeljeni u 5 grupa (4-5) učenika. Grupe se formiraju jednostavnim rotiranjem učenika ka učenicima iza zbog izbegavanja suvišnog nereda. Kriterijum je da svaka grupa ima najmanje jednog dobrog učenika koji koordiniše rad slabijih učenika.

Svaka grupa bira listu sa muškim ili sa ženskim imenima, i daje ime svojoj grupi. Imena grupa pisala sam na tabli, kako bih upisivala tačne odgovore na kraju časa, tj. br. poena za svaki tačan odgovor.

Svakoj grupi je dat primerak Malog rečnika (Fjlor i vogel).

Zadatak učenika je da pronađu bukvalno ili približno značenje vlastite imenice (koristeći rečnik), i da formiraju rečenice poštujući pravila kongruencije.

Imena sa liste su česta, a imenice ili pridevi koje označavaju kada se prevedu na srpski, spadaju u preporučenu leksiku. Tamo gde rečnik nije pomagao, pomoglo je iskustvo sa časova, npr. u slučaju muškog imena Bashkim. Učenici su mogli da se sete da na časovima često koristimo reč „zajedno“. Od dobijenih značenja (prilog „zajedno“ sam izdvojila, sva ostala značenja su interpretirana kao pridev ili imenica: Lumturije-sreća/srećna; Šendrita-zdravlje/ zdrava; Drita- svetlo/svetla/svetlost; Lirije-sloboda/slobodna; Vjolca-ljubičica/ljubičasta; Yllka-zvezda; Bukurije-lepota/lepa; Fitore-pobeda/pobednica; Dielza-sunce; Rinora-mladost/mlada...).

Desetak minuta vremena bilo je predviđeno za sastavljanje rečenica.

Težili smo modelu subjekat+predikat +objekat.

Isti postupak važio je i za grupe koje imaju muška albanska imena.

Sve grupe beleže ono što pišem na tabli.

Broj tačnih rečenica (pre zajedničke korekcije grešaka) se računa kao poen. Grupa sa najviše poena je pobednik. Dakle, boduju se autentični učenički odgovori. Ispod nepotpunih ili netačnih rečenica, pišu se tačne i potpune rečenice, do kojih učenici dolaze uz moju podršku.

Na kraju časa su imali vežbu povezivanja srpskih imena po značenju (Mladen, Slobodanka, Slavko, Zvezdana, Živko, Svetlana...) sa albanskim imenima. Izbor je nameran, neka albanska imena nemaju pandan, ni direktni, ni indirektni sa srpskim imenima.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

- nastavni listovi (4-5 primeraka sa vlastitim imenicima, ženska i muška albanska imena):

(ŽENSKA VLASTITA IMENA)

Lumturije (sreća)

Fitore (pobeda)

Dielza (sunce)

Bukurije (lepota)

Š(e)ndrita (zdravlje)

Drita (svetlost)

Lirije (sloboda)

Škurte (kratko)

Vjolca (ljubičasto)

Yllka (zvezda)

Rinora (mladost)

(MUŠKA VLASTITA IMENA)

Rinor (mladost)

Krenar (ponosan)

Burim (izvor)

Arđent (srebro)

Art (umetnost)

Bardh (beli)

Endel (andeo)

Luan (lav)

Bashkim (zajedništvo)

Festim (slavlje)

Jeton (život)

DOBIJENE REČENICE:

Ljubičica je cveće.

Lepota je kad si dobar i lep.

Sunce je žuto i toplo.

Suncokret je žut.

Andeo je beo.

Lav je kralj životinja.

Mladost je lepa.

Lav je najjača životinja.

Moja omiljena boja je ljubičasta.

Mi slavimo Bajram.

Moja mama je mlada.

Srećna sam kad imam/slavim rođendan.

Muzika je umetnost.

Zid je beo.

Zdravlje je važno.

Zajedno smo jači.

DOMAĆI ZADATAK

Vežba povezivanja po smislu srpskih i albanskih imena, ostala je za domaći zadatak.

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

- tabla i kreda;
- rečnici.

EVALUACIJA ČASA

Zadovoljna sam što sam učenicima predstavila rečnike u režiji koja mi se činila interesantnom, što se pokazalo tačnim.

Afirmativna značenja albanskih vlastitih imenica korespondiraju sa srpskim, što je poslednja vežba imala za cilj da pokaže.

Bili su spori u pretraživanju, jer i inače, samo mali broj učenika koristi štampane verzije rečnika. To je bio drugi zadatak; pomoći im da se upoznaju s rečnikom i pretraživanje učine efikasnijim, i podsetiti ih na onlajn verziju rečnika.

Svaki učenik je bio u prilici da nađe prevod za najmanje dve vlastite imenice. Trudila sam se da rečnik bude u posedu svakog učenika.

Vreme je dobro procenjeno.

U Malom rečniku postoje i gotovi modeli rečenica, što je odgovaralo slabijim učenicima.

Njih sam pitala za prevod, kako bih bila sigurna da su razumeli šta prepisuju u sveske. Bolji učenici su sami konstruisali rečenice.

DODATNE NAPOMENE

Redovni nastavnik Musli Rašiti je nadgledao rad grupa i prevodio instrukcije na albanski jezik, kada je za tim bilo potrebe.

*Predlog: Imena su zgodna za uvežbavanje potencijala i naziva etniciteta.

Npr. Kako bi se Festim zvao da je Srbin? Kao bi se Sunčica zvala da je Albanka?...

On bi se se zvao Slavko... ona bi se zvala Dielza...

AUTOR

DRAGANA MILUTINOVIĆ

NASTAVNA JEDINICA

Kongruencija imenica i prideva u rodu broju i padežu (uvežbavanje)

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Kuća/porodica; škola/školske aktivnosti...

GRAMATIČKI SADRŽAJ

- rod i broj imenica;
- rod i broj prideva;
- slaganje imenica i prideva u rodu broju i padežu.

ISHODI ČASA

Učenik će na kraju ovog časa znati, moći, biti u stanju da:

- daje kratak opis situacija, prostora i ljudi;
- koristi frekventne glagole u prezentu: jesam, imati, sedeti, nositi, čitati, pričati, igrati se, smežati se...

TOK ČASA

Za ovaj čas učenici su podeljeni u grupe od 4-5 učenika. Grupe se formiraju jednostavnim rotiranjem učenika ka učenicima iza. Tako se izbegava nepotrebni nered. Kriterijum je da svaka grupa ima najmanje jednog dobrog učenika koji koordiniše rad slabijih učenika.

Svaka grupa imala je po dve kopije sa konstruisanim tekstovima koji su prikazani u nastavku kurzivom. Donela sam na čas postere koji odgovaraju tim tekstovima (posteru su na poleđini Oebsovih rečnika sa preporučenom leksikom za prvi obrazovni ciklus). Bilo je 6 slika iste tematike sa razlikom u detaljima. Svaka grupa izvlači sliku iz skupine slika i upoređuje je sa svim tekstovima. Proveravam da li su uspešno spojili sadržinu teksta i slike.

Svaka grupa će pri ponovnom izvlačenju dobiti novi poster. Važno je da čitaju tekstove do kraja i da se trude da zapamte što više informacija iz opisa za svaku sliku, pri svakom deljenju. Kada sve slike budu u posedu svih grupa, u različito vreme, prvi deo časa je završen.

U drugom delu, zadatak učenika je da opisuju slike po sećanju, bez tekstova. Tekstovi su sklonjeni iz grupa. Dok svaka grupa čita sopstvene opise, moj zadatak je da na tabli pišem samo tačne odgovore koje čujem. Drugi učenici ne smeju raditi dopune ili ispravke svojih opisa. Oni samo slušaju. Dakle, svaka grupa čita zajednički novonostali opis onim redom kojim je u prvoj fazi dobijala postere.

Grupe imaju svoja imena koje beležim na tabli na početku, kako bih upisivala poene za tačne odgovore. Cilj je da svaka grupa kaže što više tačnih opisa koji odgovaraju tekstovima. Uvažavaju se i tačni odgovori koji opisuju sliku, a nisu isti tekstu.

Na kraju časa, grupa sa najviše poena je pobednik.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

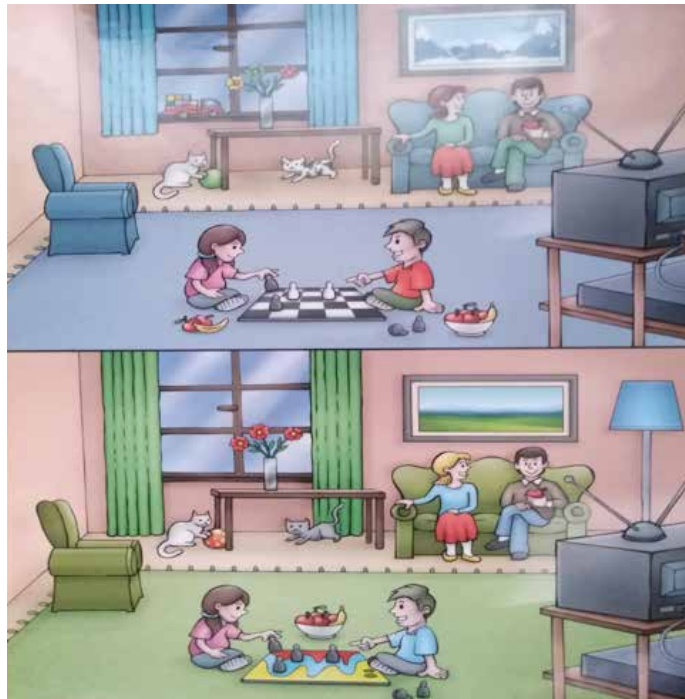
Desetak primeraka sa konstriusanim tekstovima; šest kratkih tekstova na istom papiru.

DNEVNA SOBA I

Porodica Ilić ima četiri člana. Tata Dragan sedi pored mame i jede jabuku. Mama Marija ima smeđu kosu i smeje se. Deca, Miloš i Sanja, sede na tepihu i igraju šah. Tepih je plav, isto kao i zavese. Imaju dva kućna ljubimca- dve mačke. Jedna mačka je bela, a druga crno-bela. One se igraju sa loptom. Lopta je zelena. Na prozoru je mali, crveni kamion. Na zidu je slika, a na slici velika planina.

DNEVNA SOBA II

Porodica Šaćiri ima četiri člana. Tata Ramiz nosi plave pantalone i jede jabuku. Mama Besa nosi crvenu suknju i sedi pored tate. Deca, Rinor i Sara sede na tepihu i igraju „Ne ljuti se, čoveče“. Tepih je zelen, isto kao i zavese. Bela mačka se igra sa loptom, a siva je ispod stola. Lopta je crveno-bela. Na stolu je crveno cveće. Na zidu je slika, a na slici zeleno polje.

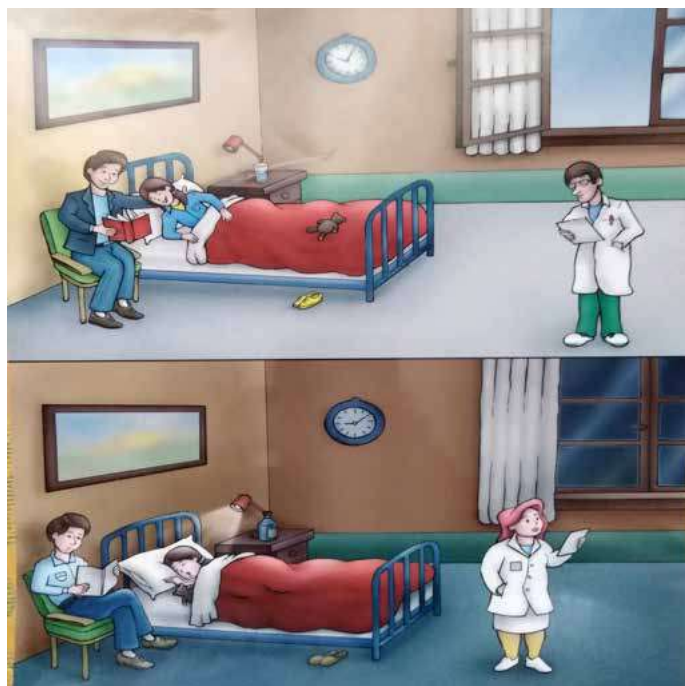


BOLNIČKA SOBA I

Devojčica Mira leži u bolnici. Ona je bolesna. Pored Mire sedi njen tata i čita novine. Pored kreveta su Mirine male papuče. Ona spava sa medom. Meda je njena omiljena igračka. Prozor u sobi je zatvoren zato što je noć. Tačno je devet sati. Doktorica stoji i nešto čita. Ona nosi belo odelo. Na polici je flaša sa vodom i mala lampa. Iznad kreveta je velika slika.

BOLNIČKA SOBA II

Devojčica Agnesa je u bolnici. Ona je bolesna. Pored Agnese sedi njen tata i čita knjigu. Pored kreveta su Mirine male cipele. Na krevetu je i meda. Meda je njena omiljena igračka. Prozor u sobi je otvoren zato što je dan. Jutro je, deset sati i pet minuta. Doktor nosi naočare i nešto čita. On nosi zelene pantalone. Na polici je čaša sa vodom i mala lampa. Iznad kreveta je velika slika.

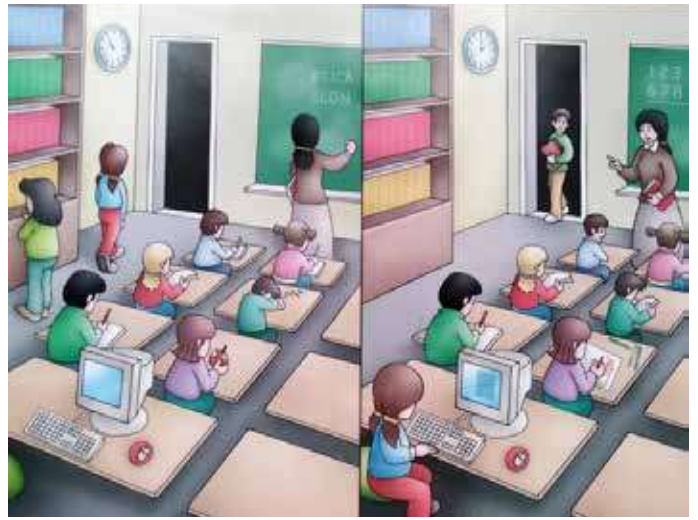


UČIONICA I

Učiteljica Vesna stoji i nešto priča. Svi učenici sede, samo jedan dečak stoji. Tačno je dva sata posle podne. Na tabli su brojevi od jedan do deset. Devojčica u crvenim pantalonama sedi sama i igra se na kompjuteru. Ispred nje sedi devojčica i crta kuću. Devojčica iz druge klupe ima plavu kosu. Svi učenici nešto rade, samo dečak iz prve klupe ne radi ništa. On priča i pravi galamu.

UČIONICA II

Učiteljica Elvira stoji i piše. Svi učenici sede, samo dve devojčice stoje. Pet minuta do deset je sati pre podne. Na tabli su reči "ptica" i "slon". Učenici imaju srpski jezik. Jedan dečak spava, on je umoran. Devojčica iza njega jede jabuku. Devojčica iz druge klupe ima plavu kosu. Razred ima osam učenika - 3 dečaka i 5 devojčica - 6 postera učenici izvlače u 6 deljenja i povezuju tekst sa slikom:



DOMAĆI ZADATAK

/

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

- tabla i kreda;
- rečnici sa preporučenom leksikom za prvi obrazovni ciklus i poster i koji ih prate.

EVALUACIJA ČASA

Zadovoljna sam dinamikom časa. Fraze su bile kratke, ne previše zahtevne, ali su zato tražile od učenika punu koncentraciju. Naučili su da je saradnja u grupi važna kao i poštovanje zadatah vremenskih okvira i slušanje instrukcija. Mnoštvo "lakih" opisa je zavelo neke učenike da koncentracija nije toliko važan faktor za uspeh grupe, te su pravljene greške više zbog nemara nego iz neznanja.

Vreme za realizaciju časa je dobro procenjeno.

DODATNE NAPOMENE

Asistencija redovnog nastavnika za realizaciju ovog časa je bila dragocena.

AUTOR**VLADA PETROVIĆ****NASTAVNA JEDINICA**

Obnavljanje
(razumevanje teksta, prošlo vreme)

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Informacije u vezi sa Milicom (Kakva je? Kako izgleda? Šta voli? Kakva je njena soba? Sa kim sluša muziku?); prezent; perfekat; kupuju; piše; pada; gleda; putujem; vozi; radi; igra; spremaju.

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Razumevanje teksta i odgovaranje na pitanja u vezi sa tekstom. Gramatički sadržaj iz prethodnih razreda (ponavljanje i uvežbavanje na poznatoj i novoj leksici). Glagolska vremena (sadašnje i prošlo vreme).

ISHODI ČASA

Učenik će moći da razume: sadržaj kratkog teksta; izdvaja eksplicitne informacije i izvodi jednostavne zaključke na osnovu pročitanoog teksta; prati vremenski sled događaja; reprodukuje odlomke iz teksta; opiše ličnost iz teksta; razume i koristi predviđeni leksički fond; koristi složeni predikat sa modalnim glagolima; razume jednostavna pitanja kratke i jasne naloge i informacije; razume i koristi oblike prezenta i perfekta.

TOK ČASA

U uvodnom delu časa nastavnik kroz neformalnu komunikaciju, primenom monološke i dijaloške metode, pojašnjava učenicima sadržaj testa navodeći slične primere u vezi sa svakim zadatkom.

U glavnom delu časa svaki učenik dobija test koji je potrebno popuniti za određeno vreme. Prvi zadatak je u vezi sa razumevanjem kraćeg teksta. Učenici dobijaju informacije u vezi sa Milicom, kako izgleda, šta voli, kakva je njena soba, sa kim sluša muziku, i zadatak učenika je da na osnovu tih informacija odgovore na postavljena pitanja. Drugi zadatak je poznavanje sadašnjeg i prošlog glagolskog vremena dok se treći zadatak odnosi na ranije usvojenu leksiku i određenu konstrukciju koja zahteva od učenika da ubaci odgovarajući glagol u odgovarajući rečnični kontekst.

Nakon predviđenog vremena za rešavanje testa učenici dobijaju informaciju da će sami učestvovati u korekciji testa na taj način što će zameniti test sa drugom/drugaricom sa kojim sede. Primenom monološke, dijaloške kao i tekst metode nastavnik zajedno sa učenicima dolazi do tačnih odgovora, zapisuje ih na tabli dok učenici rade korekciju.

U završnom delu časa nastavnik navodi učenike na gradivo koje im je predstavljalo problem.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

ТЕСТ ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Име и презиме: _____

1. Пажљиво прочитај текст и одговори на следећа питања.

Милица има седамнаест година. Има лепу плаву косу. Весела је и воли много да прича. Има много другарица и са њима слуша рок музику. Воли старе филмове и често их гледа. Свуда у њеној соби су књиге, слике, папири, боје... Кад је слободна она слика. Воли црвену и жуту боју.

- а) Каква је девојка Милица? _____
- б) Како изгледа? _____
- в) Шта воли? _____
- г) Каква је њена соба? _____
- д) Са ким Милица слуша музику? _____

2. Реченице које су у садашњем времену (презент) пребази у прошло време (перфекат).

- а) Анда и Едон купују сладолед. _____
- б) Марко пише поруку. _____
- в) Пада снег. _____
- г) Милица гледа омиљени филм. _____
- д) Путујем авионом. _____

3. Напиши реч која одговара датој реченици.

- а) Марко _____ аутомобил. (лети, вози, ходати)
- б) Милица _____ домаћи задатак. (ради, плива, кува)
- в) Бејта воли да _____ кошарку. (плеше, прави, игра)
- г) Мама и бака _____ ручак. (мислити, спремају, причају)
- д) Снег _____ зими. (гледа, слика, пада)

ДОМАЋИ ЗАДАТАК

У завршном делу часа ученици добијају домаћи задатак да реченице из другог задатка пребаце у будуће време.

ЗА ИЗВОЂЕЊЕ ОВОГ ЧАСА KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

Test, tabla, kreda u boji.

EVALUACIJA ČASA

Predviđeni sadržaj je realizovan u planirano predviđeno vreme. Učenici su bili posebno motivisani kada su se našli u ulozi nastavnika za vreme korekcije testa.

DODATNE NAPOMENE

Sadržaj sa ovog testa je korišćen u nekim razredima za obnavljanje i utvrđivanje gradiva dok je u nekim odeljenjima korišćen kao pismeni zadatak u zavisnosti od nivoa poznavanja jezika.

AUTOR

VLADA PETROVIĆ

NASTAVNA JEDINICA

Reka reči - obnavljanje

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Prilozi *jer* i *zato što*.

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Upotreba stečene leksike kroz neformalnu komunikaciju; uvežbavanje uzročno-posledičnih jezičkih konstrukcija; uzročna rečenica s veznicima *jer* i *zato što*.

ISHODI ČASA

Učenik će biti u stanju da: koristi predviđeni leksički fond; da izdvaja eksplicitne informacije i izvodi jednostavne zaključke; razume i koristi gramatičke konstrukcije usvojene u prethodnim razredima i proširuje ih novim jezičkim sadržajima.

TOK ČASA

U uvodnom delu časa kroz neformalnu komunikaciju sa učenicima, primenom monološke i dijaloške metode nastavnik razgovara sa učenicima o svakodnevnim aktivnostima, šta je njima važno i interesantno. Nakon toga, učenici dobijaju zadatak da napišu velikim slovima pet reči koje su za njih bitne (jedan papir jedna reč). Isti zadatak radi i nastavnik.

Glavni deo časa je predviđen za pravljenje reke reči. Od svih reči koje su učenici zabeležili pravimo reku reči. Svi učenici su sa jedne strane reke i treba da pređu na drugu stranu reke na taj način što svaki učenik treba da stane na jednu reč i objasni zbog čega je ta reč za njega bitna. Nastavnik prvi prelazi reku, a nakon toga i učenici. Kako su učenici prelazili sa jedne strane reke na drugu, nastavnik postavlja pitanja učenicima koji još uvek nisu prešli reku, koje su reči bile bitne njihovom drugu/ drugarici i zbog čega. Očekivani odgovori su bili: *Ljoresa voli da ide u školu zato što voli da uči; Aljtin voli sport jer voli da igra fudbal; Ljationu je bitno da ima telefon zato što posle škole igra igrice.*

U završnom delu časa nastavnik razgovara sa učenicima o rečima koje su za njih bitne koristeći jezičke konstrukcije *zato što* i *jer*.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

Papir A4, flomasteri u boji.

DOMAĆI ZADATAK

U završnom delu časa, primenom monološke i dijaloške metode kroz oblik neformalne komunikacije sa učenicima o tome šta je sve za njih bitno i zbog čega, učenici dobijaju zadatak da razmisle kod kuće da li su izostavili nešto, da li bi dodali još neku reč pored onih pet i zbog čega.

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

Za realizaciju ovog časa potrebni su papiri A4 i flomasteri u boji. Ovaj materijal je podeljen učenicima u uvodnom delu časa. U glavnom delu časa klupe su pomerene sa leve i desne strane učionioce kako bi se po sredini učionice napravila reka sa ispisanin rečima. Klupe su vraćene u završnom delu časa.

EVALUACIJA ČASA

Cilj ovog časa bila je neformalna komunikacija sa učenicima, bogaćenje leksičkog fonda kao i obnavljanje određenih jezičkih konstrukcija. Predviđene aktivnosti su realizovane u predviđeno vreme. Primenom igrovne metode prilikom prelaska reke reči, reakcija učenika je bila prilično pozitivna tako da su učenici bili motivisani za rad.

DODATNE NAPOMENE

Sadržaj ovog časa je moguće realizovati u svim razredima, od 5. do 8. Tok časa kao i ishodi bi bili isti s tim što bi se leksički sadržaj razlikovao u zavisnosti od uzrasta učenika. Učenici prilično pozitivno reaguju kada se primenjuje igrovna metoda u nastavi.

AUTOR

VLADA PETROVIĆ

NASTAVNA JEDINICA

Šta je 23. aprila? (online čas)

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Svetski dan knjige, praznik, Migel de Servantes, Viljem Šekspir, omiljena knjiga, knjižara.

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Gramatički sadržaj je usmeren na razumevanje jezičkih konstrukcija kratkog teksta kao i izdvajanje bitnih informacija i sposobnost učenika da izvodi jednostavne zaključke na osnovu pročitanoog teksta.

ISHODI ČASA

Učenik će biti u stanju da: razume sadržaj kratkog teksta; reprodukuje odlomke iz teksta; odgovori na određena pitanja u vezi sa kratkim tekstom.

TOK ČASA

U uvodnom delu časa nastavnik neformalno razgovara sa učenicima (kako ste? kako provodite slobodno vreme? da li volite da čitate? da li imate omiljenog pisca/knjigu?).

U glavnom delu časa, primenom metode usporavanja, nastavnik deli učenicima audio material na kome čita kraći tekst *Šta je 23. aprila?*. Nakon kraće pauze sledi razgovor u vezi sa nepoznatim rečima. Učenici zatim dobijaju nastavni materijal sa tekstom i pitanjima u vezi sa tekstom. Zadatak je bio da sami još jednom pročitaju tekst i odgovore na postavljena pitanja, zatim dobijaju zadatak da prepisu pitanja u sveskama, da odgovore na pitanja, slikaju i pošalju odgovore. Nastavnik koriguje greške i šalje učenicima korekciju istih.

U završnom delu časa nastavnik razgovara sa učenicima u vezi sa bitnim porukama iz teksta.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

ШТА ЈЕ 23. априла

Светски дан књиге прославља се широм света 23. априла још од 1995. године. Светски дан књиге обележава се на дан смрти два велика европска писца – Мигела де Сервантеса и Виљема Шекспира. Овај празник потекао је из Каталоније а касније се проширио широм света.

1. Шта је 23. априла? _____
2. Шта се десило на данашњи дан пре много година? _____
3. Која је твоја омиљена књига? _____
4. Где се купују књиге? _____

DOMAĆI ZADATAK

U završnom delu časa učenici dobijaju domaći zadatak da opišu jednu od pročitanih omiljenih knjiga.

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

Kompjuter, web alati.

EVALUACIJA ČASA

Ciljevi časa su uspešno realizovani. Učenici su razumeli sadržaj teksta kao i bitne pouke i poruke.

DODATNE NAPOMENE

Učenici koji nisu prisustvovali realizaciji ovog časa naknadno su se javljali i slali materijal u vezi sa nastavnom jedinicom.



VII

AUTORI

DRAGANA MILUTINOVIĆ

VLADA PETROVIĆ

MINA ĆURČIĆ

BRANKICA ŽIVKOVIĆ

NASTAVNA JEDINICA

Utvrđivanje akuzativa i nominativa na osnovu razlikovanja tačno i netačno napisanih oblika

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Serija, brat, sestra, grad, kuća, stan, čokolada, sok, parče

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Upotreba nominativa i akuzativa sa predlozima

ISHODI ČASA

Učenik će biti u stanju da uoči razliku između imenice u obliku nominativa jednine i akuzativa jednine sa predlozima.

TOK ČASA

Podsećam učenike, dajući primer, na nastavne jedinice koje smo obradili i koje se tiču imenica u obliku nominativa i akuzativa. Objašnjavam da je potrebno da pažljivo pročitaju zadate rečenice i zaokruže onu za koju smatraju da je napisana tačno. Dajem im 15 minuta za rad, a zatim uzimam radove i pregledam.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

- Zadatak 1 Ušao je u stan, ušao je u stanu, ušao je u stana.
Zadatak 2 Jedem čokolada, jedem čokoladu, jedem čokoladi
Zadatak 3 Ukusna je torta. Ukusna je tortu. Ukusna je torte.
Zadatak 4 Na brdu je kuća. Na brdu je kući. Na brdu je kućom.
Zadatak 5 Brod je pored čamca. Broda je pored čamca. Brodom je pored čamca.
Zadatak 6 Penjemo se na planini. Penjemo se na planinu. Penjemo se na planina.
Zadatak 7 Vetar duva. Vetra duva. Vetru duva.
Zadatak 8 Video je vuka. Video je vuk. Video je vuku.
Zadatak 9 Peca riba. Peca ribu. Peca ribama.
Zadatak 10 Voziš automobil. Voziš automobila. Voziš automobilu.

DOMAĆI ZADATAK

/

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

/

EVALUACIJA ČASA

Učenicima su se dopadale vežbe koje zahtevaju da odrede tačan odgovor, iako sam u početku mislila da ovo možda i neće biti toliko zanimljivo, desilo se da im se dopalo, posebno zato što sam im "otkrila" ko je imao koliko pogodaka, tj. tačnih odgovora. Ovo je samo jedan primer, i u slučaju drugih nastavnih jedinica, pravila sam zadatke ovog tipa.

AUTOR

MINA ĆURČIĆ

NASTAVNA JEDINICA

Pisanje sastava na temu novogodišnjih praznika u obliku čestitke

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Dragi, draga, želim ti, ukrašavanje kuće, kićenje jelke, opis kako ko i sa kim slavi Novu godinu

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Obraćanje drugom licu, upotreba zamenice za drugo lice u dativu jednine, pun i enklitički oblik, upotreba budućeg i sadašnjeg vremena.

ISHODI ČASA

Učenik će biti u stanju napisati novogodišnju čestitku, poruku, sadržaj razglednice, kratko pismo.

TOK ČASA

Učenicima sam na prethodnom času najavila da ponesu bojice, flomastere, listove i sve što požele kako bismo pravili čestitke za Novu godinu. Kad sam ušla u učionicu, materijal za rad je bio spreman. Pokazala sam im čestitku koju sam za taj čas napravila za svoju prijateljicu. Na tabli pišem kratke predloge u vidu teza o čemu bi mogli da pišu (kako i gde će slaviti Novu godinu, ako imaju u planu da putuju, gde putuju; kako izgleda kuća u kojoj se slavi praznik, dolaze li gosti; Objašnjavam da je ovo prilika da osobi kojoj se obraćaju kažu koliko je vole, šta misle o njoj, šta joj žele, ali i da napišu kako su proveli odlazeću godinu, da li su ispunili svoje želje. Izgovaram na albanskom jeziku reči kao što su "dragi, draga", "poklon", "jelka", "srećna Nova godina", "želeći", "zdravlje", "kititi", "slaviti", "čestitati" da bih videla da li znaju kako ti pojmovi glase na srpskom jeziku. Najveći broj dece nije znao kako se na srpskom kaže jelka, pa sam to napisala na tabli. Pojedini učenici mi kažu da nemaju ideju kome bi pisali čestitku; predlažem da pišu drugarima iz razreda, tj. jedni drugima, ali ostavljam i mogućnost da pišu kome god žele. Dogovorili smo se da tokom časa pišemo i ukrašavamo čestitke, koje će mi na kraju časa predati. Kako ne bi čitav čas utrošili na crtanje, bojenje i ukrašavanje, savetujem da prvo napišu šta žele, a preostali prostor na papiru ukrase kako god žele. Slažu se i počinju sa pisanjem. Pošto vole pismeno da se izražavaju, pitaju me za određene reči, traže da proverim da li su pravilno napisali nešto. Trudim se da se posvetim svakom učeniku, ali i da ne dopustim da mi pričaju na albanskom šta žele da napišu kako bih prevela na srpski jezik. Pojedini pomalo negoduju, ali ipak pristaju da rade. Kako ko završi čestitku, stavlja je na moj sto, pokazuje mi i pita da li mi se sviđa.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

/

DOMAĆI ZADATAK

/

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

Makaze, bojice, nalepnice, flomasteri.

EVALUACIJA ČASA

Veoma sam zadovoljna zato što su se u ovom slučaju moje želje i planovi poklopili sa njihovima. Primetila sam da vole da pišu sastave, ponekad čak i da sami predlažu teme, praznik je bio dobar povod za to. Uzevši u obzir da se ipak radi o učenicima sedmog razreda koji su se već susreli sa pisanjem čestitki, potrudila sam se da ovaj zadatak bude malo više od toga.

DODATNE NAPOMENE

Imala sam ideju da od čestitki napravimo pano, tako što bih uzela jedan hamer na koji bih zalepila njihove radove i koji bi mogao da bude u učionici, ali redovni nastavnik sa kojim sam radila smatrao je da će ga učenici vremenom pocepati.

AUTOR

MINA ĆURČIĆ

NASTAVNA JEDINICA

Dijalog "Gde ćemo putovati tokom raspusta" koji je poslužio kao vežba slušanja i provera koliko učenici razumeju ono što su čuli

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Dijalog u komese pominju dani u nedelji, meseci, putovanje, putovati, doći u posetu, boraviti

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Buduće vreme

ISHODI ČASA

Razumevanje teksta koji se sluša i provera prethodno stečenog znanja.

TOK ČASA

Podsećam učenike da smo o putovanju tokom raspusta već razgovarali. Pitam ih idu li kod nekoga tokom raspusta ili da li će ići. Podižu ruku i odgovaraju, a potom im objašnjavam da ću im tri puta pročitati dijalog, dok će njihov zadatak biti da na papirima, koje će dobiti, označe tvrdnje kao tačne ili netačne. U slučaju da misle da je napisana tvrdnja netačna, onda mogu da navedu tačan odgovor, ali to nije obavezno. Upozoravam ih da treba pažljivo da slušaju, kao i da u dijalogu neće biti nepoznatih reči. Nakon što sam tri puta pročitala tekst, pitam ih da li je potrebno da ga pročitam opet, a oni kažu da nije. Puštam ih da rade, a na kraju časa uzimam radove i na tabli pišemo tačne odgovore.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

Reč je o dijalogu koji ima mali uvod. Arta i Besa su drugarice. Arta živi u Preševu, a Besa u Londonu. Njih dve razgovaraju telefonom i Besa saopštava Arti da će u februaru doći u Preševo. Besa je pita kada će stići, Arta navodi datum i dan u nedelji, Besa je pita da li će putovati autobusom, vozom ili avionom. Besa joj kaže da će putovati avionom do Niša, a od Niša će putovati automobilom. Arta je pita da li će putovati sama; Besa joj kaže da će putovati sa mamom i tatom. Arta je pita da li će njena sestra Zana doći sa njom. Besa joj kaže da Zana neće doći u Preševo u februaru, jer mora da ide na posao. Arta pita kada će Zana doći u Preševo, a Besa kaže da će to biti u avgustu. Arta pita Besu da li će boraviti kod bake i deke ili kod tetke i teče. Arta kaže da će biti kod bake i deke. Besa joj kaže da se raduje zato što dolazi i da će se lepo družiti. Arta joj odgovara da jedva čeka da se vide i da će svaki dan šetati i ići na kafu. Besa je pita koliko će ostati u Preševu, a Arta joj kaže da će biti u Preševu dve nedelje ili 14 dana.

Pitanja u vezi sa tekstom izgledaju ovako:

Arta će u februaru doći u Preševo.	T	N
Arta živi u Londonu.	T	N
Arta i Zana će u avgustu putovati u Preševo.	T	N
Arta će boraviti kod tetke, a Artini roditelji kod bake i deke.	T	N
Arta će putovati vozom iz Londona.	T	N
Arta će stići u Preševo u subotu 15. februara.	T	N
Zana neće doći u Preševo zato što mora da ide u školu.	T	N
Arta će ostati u Preševu tri nedelje ili 21 dan.	T	N

DOMAĆI ZADATAK

/

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

/

EVALUACIJA ČASA

Učenicima kojima sam predavala dopadale su se vežbe slušanja, tako da su reagovali veoma pozitivno, svi su se trudili da urade zadatak, čak i oni koji na časovima obrade ili kada su dobijali neke drugačije vežbe, izbegavaju da prate. Napomenula bih da veoma pozitivno reaguju kada shvate da su razumeli pročitano ili rečeno.

DODATNE NAPOMENE

/

AUTOR

BRANKICA ŽIVKOVIĆ

NASTAVNA JEDINICA

"Lik i delo Vuka Stefanovića Karadžića"

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Oblici narodnog stvaralaštva.

Reči: narodne pesme, rečnik, azbuka, narodne umotvorine, narodne izreke, narodni običaji.

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Upotreba perfekta.

ISHODI ČASA

Učenik će na kraju ovog časa znati:

- značaj Vuka Karadžića za srpski jezik;
- značaj Vuka Karadžića za očuvanje srpske narodne tradicije;
- nazive za oblike narodnog stvaralaštva u srpskom jeziku;
- da prepozna i razlikuje narodnu pesmu, rečnik, narodne izreke, narodne običaje;
- da upoređuje značaj Vuka Karadžića za srpski jezik i značaj onih koji su se borili za razvoj albanskog jezika.

TOK ČASA

- uvodni razgovor o tome šta je važno za razvoj jednog jezika (istorija, kultura, tradicija, običaji, ljudi koji će prikupljati materijal iz naroda);
- kada smo došli do ljudi koji prikupljaju materijal, spomenem Vuka Karadžića i zapisujem naslov na tabli ("Vuk Stefanović Karadžić"), potom pokazujem sliku Vuka;
- ispričam epizodu iz Vukovog života o tome kako je dobio ime;
- zapisujem na tabli godinu rođenja i smrti Vuka Karadžića kako bi učenici uvideli o kojem periodu je reč;
- krećem sa srpskim narodnim pesmama, kažem kako ih je Vuk zapisivao iz naroda i kako je iz toga nastala zbirka narodnih pesama izdata 1814. godine - pokažem učenicima naslovnu stranu "Pesnarice" i pročitam primer jedne pesme da čuju kako zvuči i kakvi izrazi se koriste (primetiće da se razlikuje od autorskih pesama koje smo radili iz Čitanke); u pitanju je narodna pesma "Nadžnjeva se momče i devojče" (ukratko prevedem kako bi se malo upoznali sa motivima);
- razgovaramo o rečniku jednog jezika; pomenem Vukov "Rječnik" iz 1818. godine; pokažem sliku naslovne strane i pročitam reč "babine" za primer (uz slobodniji prevod učenici povezuju da imaju sličan običaj i u njihovoj kulturi, zbog toga je i uzeta baš ova reč);



М А Л А
ПРОСТОНАРОДНЈА
СЛАВЕНО-СЕРБСКА
П Е С Н А Р И Ц А,
ИЗДАНА
ВУКОМ СТЕФАНОВИЋЕМ.



У ВІЕНИ, 1814.
У печатњи Г. Јоанна Шнирера

- prisetimo se šta je azbuka; navedem slova koja je Vuk uveo u srpsku azbuku (za ilustraciju, napišem na tabli nekoliko reči poznate učenicima i to kako bi se pisale starim slovima, da Vuk nije uveo današnja);
 - sve vreme zapisujem na tabli nazive oblika narodnog stvaralaštva, redosledom kako ih obrađujemo (narodna pesma, rečnik, azbuka);
 - zapisujem na tabli reč "narodne umotvorine" i objašnjavam učenicima o čemu je reč; zapisujem i novi termin "narodne izreke" i pokazujem učenicima fotografije četiri table sa ispisanim izrekama (prvo čitam izreke u originalu kako bi učenici uvideli razliku u odnosu na današnje reči koje čuju kada uprostim i prevedem značenje); spomenute narodne izreke jesu: "De je sloga tu je božji blagoslov", "Ko hoće časno, ne može lasno", "Zlo činiti, a dobru se nadati nije moguće", "Siromaštvo i kašalj ne dadu se sakriti";
 - poslednji pojam o kojem razgovaramo jesu narodni običaji; zapisujem na tabli i čitam primer za praznik Bogojavljenje (slobodnim prevodom učenicima ilustrujem značenje ovog praznika u srpskom narodu);
 - na kraju sledi kratak pregled časa kroz ponavljanje oblika narodnog stvaralaštva koje je prikupljao Vuk Karadžić.
-

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

- slika Vuka Karadžića;
 - slika naslovne strane "Pesnarice" iz 1814. godine;
 - pesma "Nadžnjeva se momče i devojče" na nastavnom listiću;
 - slika naslovne strane "Rječnika" iz 1818. godine;
 - reč "babine" na nastavnom listiću;
 - slike četiri table sa ispisanim izrekama;
 - narodni običaj za Bogojavljenje na nastavnom listiću.
-

DOMAĆI ZADATAK

Učenici dodatno čitaju na internetu o životu i delu Vuka Stefanovića Karadžića.

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

- tabla.
-

EVALUACIJA ČASA

Predavati značaj Vuka Karadžića za srpski narod učenicima druge nacionalnosti bio je izazov za mene. Kako prići, na koji način predstaviti ovakvu tematiku učenicima, kako im približiti i objasniti prvo šta su oblici narodnog stvaralaštva, a potom i zašto je baš Vuk bitan? Veoma sam zadovoljna time kako je čas ispao, koliko su učenici bili zainteresovani da saznaju sve o značaju Vuka za srpski jezik i kulturu. Čas je bio interaktivan, usput su se učenici prisećali primera iz svog jezika i kulture i povezivali sa temom časa. Vreme je procenjeno dobro, s tim što je čas bio i zamišljen samo kao pregled Vukovog rada. Moglo se raditi i dva časa. Tako bi se tema mogla detaljnije obraditi. To bih lično stavila kao korekciju - da bude dvočas.

DODATNE NAPOMENE

- kada je reč o sporazumevanju sa učenicima, znanje albanskog jezika koje posedujem dovoljno je za objašnjavanje pojmova koji se koriste na ovom času.

AUTOR

DRAGANA MILUTINOVIĆ

NASTAVNA JEDINICA

Zaštita životne sredine
(mala radionica ekologije)

OBLAST

jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Reči:
priroda, život, voda, vazduh, životinje,
biljke, fabrike...
zagađivati, prljati, bacati, seći,
čistiti...
odgovoran, srećan, tužan...
(osnovne reči iz korpusa koji se tiče
zaštite prirode i ekološkog ponašanja)

GRAMATIČKI SADRŽAJ

- prezent;
- brojevi;
- genitiv sa predlozima od/do.

ISHODI ČASA

Učenik će na kraju ovog časa znati, moći, biti u stanju da:

- upotrebljava prezent;
- koristi modalne glagole(mogu da, treba da...);
- uoči razlike u nastavku genitiva jednine i množine ženskog i muškog roda;
- bogati svoje znanje o ekologiji i širi svest o ličnoj odgovornosti;
- napravi konkretnu akciju;
- mobiliše druge učenike u aktivnostima čišćenja.

TOK ČASA

Učeniči su podeljeni u grupe. Podela je vršena po boji papirića. Papirić iste boje je jedna grupa. Unutar svakog papirića je slovo reči koju grupa treba da sastavi po sistemu slagalice. Dobijene reči su nazivi grupa i iz istog su tematskog kruga (zemlja, biljke, životinje...).

Na tabli je deset tvrdnji sa poznatom leksikom koje prate radnju filma. Učenici treba da prepisu tvrdnje u sveske i da ih označe kao tačne ili netačne posle gledanja filma (kratak animirani film o štetnom čovekovom uticaju na životnu sredinu).

<https://www.youtube.com/watch?v=PKj2rU7wFRY>

- 1 Čovek ubija životinje zbog hrane.
- 2 Čovek ubija životinje zbog odeće i obuće.
- 3 Čovek pravi eksperimente na životinjama.
- 4 Čovek seče šume zbog hladnoće.
- 5 Čovek pravi deponije.

- 6 Čovek ne prlja planetu.
7 Čovek je tužan u filmu.
8 Čovek je zabrinut u filmu.
9 Čovek i dalje živi na planeti.
10 Na planeti nema više ljudi.

Cilj prepisivanja je da imaju materijalni trag u svesci i uvežbavanje srpskog latiničnog pisma.

Sledeći korak je podela nastavnih listića u vidu upitnika o razgradnji organskog i neorganskog otpada.

Plastika (plastična kes...):

- a 50-100 godina
b 200- 300 godina

Aluminijum (konzerva...):

- a Od 80 do 200 godina
b Od 10 do 20 godina

Papir (novine...):

- a od 5 do 10 dana
b od 2 nedelje do 6 nedelja

Staklo (staklena flaša, tegla...):

- a milion godina i više
b nikada

Organski otpad (kora od jabuke, banane...):

- a od 5 do 10 dana
b od 2 nedelje do mesec dana

Svi iz jedne grupe zaokružuju zajedničke odgovore grafitnom olovkom po njihovoj proceni. Hemijskom se zaokružuje tačan odgovor, do koga dolazimo pitanjem: *ko ima odgovor a? ko ima odgovor b?* Izgovaram ime grupe sa tačnim odgovorom. Oni koji nisu iz tih grupa, odmah rade korekciju odgovora. Nazovimo to reproduktivnom obradom nastavnog materijala; od učenika se ne traži znanje, samo pretpostavka. Cilj ovog koraka je više puta ponoviti sadržaj upitnika i usput potvrditi ili naučiti neke ekološke činjenice.

Kratka analiza ekološke situacije sredine u kojoj žive. Kako se oni osećaju po tom pitanju? Da li postoje kontejneri za plastiku, staklo, organski otpad? Gde oni bacaju đubre? Da li postoji neka deponija u blizini? Šta oni o tome misle? Da li neko zna kako je u drugim zemljama? Da li bi voleli čist grad i odgovorne ljude?

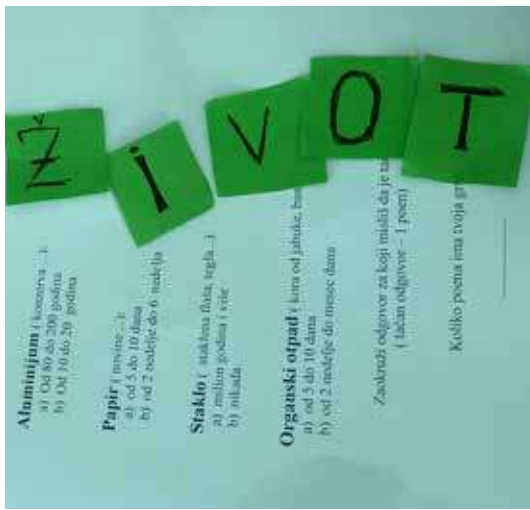
Učenici su davali kratke odgovore, ali nisu imali problem sa razumevanjem pitanja. Rad na upitniku je doprineo da se ukloni problem sa razumevanjem pojedinih reči. Za učenike su to bile reči *otpad, organsko, osećati se, odgovoran...*

Taj razgovor im je pomogao da formulišu vlastite odgovore na pitanje **ŠTA MOGU ODMAH DA URADIM ZA PLANETU?** - težište časa.

Pisali su odgovore: *Mogu da očistim školsko dvorište, park, kej, učionicu, svoju sobu; da bacam đubre samo u kantu ili kontejner; da pokupim đubre kada ga vidim i bacim; da budem primer drugima...*

Čitala sam sve odgovore, ali u ispravljenoj verziji. Učenici unose u sveske samo različite odgovore i gramatički ispravljene. To treba da im bude podsetnik za savesno ponašanje prema životnoj sredini.

Najpotpuniji odgovori su zapisani na papiru u boji, u nastavku sledi fotografija.



MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

Materijal za rad na času je prikazan kurzivom u Toku časa.

DOMAĆI ZADATAK

/

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

- kompjuter u kabinetu sa internetom;
 - projektor;
 - kružno sedenje u grupama;
 - tabla, kreda;
 - hamer, markeri.
-

EVALUACIJA ČASA

Zadovoljna sam ovim časom. Raznolikost etapa od početka do kraja časa tražila je od učenika različite vrste angažovanosti.

Tvrđnjama sam imala za cilj da otvorim tematski prostor kroz koji ćemo se kretati. Forma upitnika sa zaokruživanjem ne traži gotove odgovore. Dok se konsultuju, učenici više puta moraju da obrate pažnju na tekst, dakle vizuelno memorišu gramatiku.

Leksika je bila poznata i tražila je od učenika da sinhronizuju scene iz filma s tvrdnjama. Time se učenik motiviše da pažljivo pogleda film. Nije bilo suprotstavljenih odgovora jer je film vrlo jednoznačno ukazivao na odsustvo ekološke svesti savremenog potrošačkog društva. Razlog zašto sam ga odabrala jeste da učenici sami razmisle o svojim postupcima a da za to ne moraju da se osećaju prozvanim.

Neki učenici su vrlo poneseno, služeći se maternjim jezikom tamo gde zapnu sa srpskim, govorili o ružnim navikama ljudi i osuđivali njihove postupke. Taj voljni momenat kod učenika da se oslobode nesigurnosti u izlaganju je posebno dragocen. Pomoć pružim kroz ličnu refleksiju na učenički odgovor i tako ga približim i učenicima čije je znanje jezika slabije.

Smatram da je čas realizovan i jezički, i pedagoški, i edukativno.

DODATNE NAPOMENE

Prvobitna ideja je bila da svaka grupa izvlači iz kutije materijale navedene u upitniku: na primer plastičnu čašu, aluminijumsku foliju, koru nekog voća, staklenu flašu, papir... Da nađu prevod na srpskom za materijal koji su izvukli (koristeći rečnik), i razmisle o tome šta se sve pravi od tog materijala...Ovo dajem kao alternativu, zgodnu za bilo koji čas sa ovakvom tematikom.

AUTOR

DRAGANA MILUTINOVIĆ

NASTAVNA JEDINICA

"REKA REČI"

(Uzročne rečenice/uvežbavanje jezičkog modela "zato što"/"jer")

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

imenice: mir, sreća, uspeh, zdravlje, mladost, porodica, solidarnost...

prilog: zašto

veznici: jer i zato što

GRAMATIČKI SADRŽAJ

- rod imenica;
- jezički model "zato što/ jer";
- akuzativ sa predlozima i bez predloga;
- dativ ličnih zamenica (u verbalnoj komunikaciji... "meni je važna porodica zato što...");
- prezent.

ISHODI ČASA

Učenik će na kraju ovog časa znati, moći, biti u stanju da:

- iskazuje uzročno-posledičnu prirodu osećanja i uverenja u prezentu;
- postavlja pitanja u akuzativu i dativu (akuzativ sa predlogom bliži duhu albanskog jezika);
- uočava vezu među targetiranim imenicama (koristi jedne da njima objasni druge, tamo gde je to moguće;
- da daje kratke, autentične odgovore koji pokazuju lični osećaj za životne i moralne vrednosti.

TOK ČASA

U jezičkom kabinetu, na stolicama kružno raspoređenim, učenici su zatekli odštampani tekst, šta je za mene važno u životu, na srpskom i engleskom jeziku. Mogli su da odaberu srpsku ili englesku varijantu. Imali su vremena i da na brzinu uporede, ukoliko im je npr. engleski olakšavao nepoznate reči u srpskoj varijanti.

Šta je za mene važno u životu?

Neke su stvari u životu važne, a neke nisu mnogo. Za mene je važno ono što imam sada i ono što želim da imam u budućnosti.

Sada sam zdrav/a, mlad/mlada. Imam kuću u kojoj živim, sa ljudima koje volim, i koji mene vole. Važno mi je da sam uspešan/uspešna u školi, zato što ću moći da biram svoju profesiju (zanimanje). Važno mi je da su ljudi oko mene srećni i zadovoljni, jer sam onda i ja srećan/srećna i zadovoljan/na. Važno mi je da pomazem drugima i da mogu da tražim pomoć kada nešto ne mogu sam/ sama. Važan je mir, jer kad imamo mir možemo da uradimo sve što želimo.

Takođe je bilo i markera i papira u boji, na kojima su, pošto su pročitali kratak pomenuti tekst, napisali šta je po njihovom uverenju bilo važno za njih. U grupi od 15-ak učenika, svaki učenik je napisao 2-3 reči, na jeziku na kome želi, engleskom ili srpskom, s tim da su samu imenicu mogli da napišu i na maternjem, ali da se potrudu da objasne na srpskom ili engleskom jeziku. Pomenuti konstruisani tekst je bio neka vrsta pismene podrške, i učenici su mogli da koriste fraze iz njega za svoju interpretaciju.

Napisane reči su ređali duž centra kruga u kome sede tako da liči na reku. Zato je i radni naslov časa "Reka reči".

Svaki učenik je mogao da stane ili skoči na reč koja je njegova, ili nekog drugog, a da mu se sviđa. Dešavale se su se sve moguće kombinacije.

Prelazak preko reke je verbalni deo časa. Učenik iznosi ono što je formulisao u svesci, a ja pitanjem zašto?, navodim učenika da odgovori sa "zato što..."

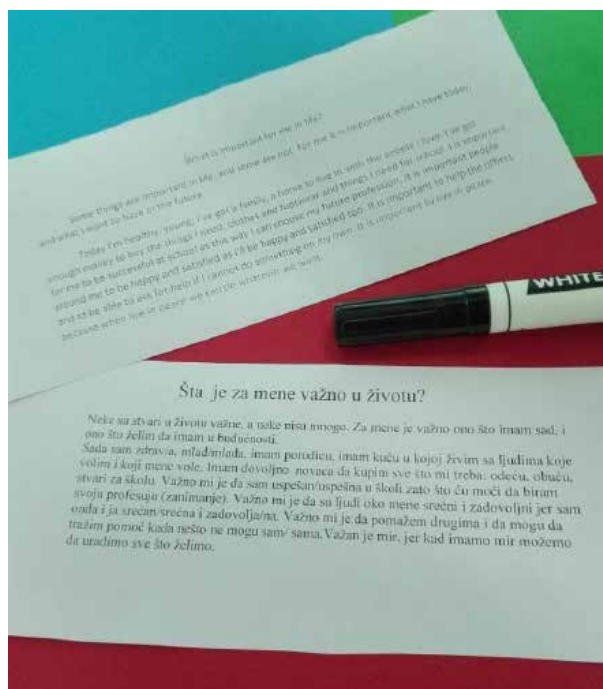
Postavljana su i lakša pitanja, koliko članova ima tvoja porodica, ko je najstariji, najmlađi i sl. ili opiši jednu situaciju kada si bio srećan...

Moj zadatak je da učnički iskaz transformišem u uzročnu konstrukciju, što je i težište časa.

Reči kao porodica, ljubav, lepota, zdravlje, su se najviše ponavljale... Umeli su da uobliče reči koje nisu eksplicitno date u tekstu, kao ljubav i lepota npr. Njih smo ispisivali na panoe i lepili na zidove jezičkog kabineta. Neki su učenici samoinicijativno dodali i ilustracije, cvetove, srca, ljudska srećna lica i sl. U nastavku prilazem fotografije.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

*Prikazani kurzivom u Toku časa!



DOMAĆI ZADATAK

/

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

- kružni raspored klupa;
- kolor A4 listovi;
- markeri (bilo ih je malo, išlo bi brže sa više markera);
- nekoliko panoa.

EVALUACIJA ČASA

Zadovoljna sam časom, na času su bili i drugi nastavnici jezika, kao i direktor koji je predavao nemački. Povremeno su se uključivali i sami da na maternjem jeziku daju primer učenicima. Nastavnik engleskog Samet Redžepi je sa mnom koordinisao čas i preveo tekst na engleski jezik. Interesantno nam je bilo da vidimo koliko će učenika čitati tekst na srpskom, a koliko njih na engleskom. Otprilike u odnosu 60:40 je čitalo na engleskom, što je negde pokazatelj da se lakše snalaze s engleskim.

Učenik koji je jako slab sa srpskim, bio je odličan na engleskom. Posle tog časa bio je anagažovaniji na časovima srpskog.

Čas je izveo učenike iz ustaljenog režima, mogli su da se kreću, dogovaraju... Izjasnili su se da žele češće takvu nastavu.

Vreme je dobro procenjeno. Da smo umesto 4, imali više markera, ne bi bilo zastoja i panoi bi bili ispisani na času, a ne na odmoru. Ipak, učenici su to uradili, bez mog zahteva.

DODATNE NAPOMENE

Scenario za čas je inspirisan vežbom kojoj sam prisutvala na treningu "Mir" u Kruševu, 2019. Tekst sam osmislila sama i predložila ga kolegi Sametu Redžepiju, koji je tekst preveo na engleski za zajedničko izvođenje časa.

AUTOR

MINA ĆURČIĆ

NASTAVNA JEDINICA

“NAPRAVI REČENICU” - Zadatak koji podrazumeva da učenik izabere odgovarajući izraz i ujedno formira pitanje za šta je potrebno da razume tekst.

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

doći, obući, zakasniti, kupiti, pazi

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Upotreba glagola u sadašnjem i budućem vremenu, imperativu, upotreba poznate leksike.

ISHODI ČASA

Učenik će na kraju ovog časa biti u stanju da razume sadržaj rečenica koje su predstavljene u tekstu i dopuni ih na osnovu razumevanja teksta.

TOK ČASA

Na početku časa, delim učenicima materijale za rad. Ponuđeno je devet rečenica kojima nedostaje deo teksta, na početku, na sredini ili na kraju rečenice. Učenici imaju zadatak da od ponuđenih odgovora pronađu šta nedostaje u rečenicima kako bi imale smisao. Uputstva za izradu zadatka napisana su na srpskom i albanskom jeziku. Za svaki slučaj, objašnjavam šta treba da urade i dajem primer. Dajem im 20 minuta za rad. Pitam ih da li razumeju sve reči, i napominjem da slobodno mogu da mi postavljaju pitanje u vezi sa značenjem reči. Kada su završili, neki i pre “roka”, predali su mi papire, a zatim smo odgovore pisali na tabli. Kako je u fokusu bilo razumevanje teksta, neke od pogrešnih odgovora smo preveli na albanski jezik, pa im je bilo zabavno kad su shvatili šta je trebalo da kažu, a šta su zapravo rekli, tj. napisali.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

Pronađi od ponuđenih odgovora one koje nedostaje u rečenicima.

Da li ćeš doći-zašto je ne obučeš-da li želite da kupite-sunčano-otvori-pazi-oko dva sata-zato što nisu kod kuće-Pada kiša

1. U subotu ću slaviti rođendan. _____?
2. Lepo ti stoji ova jakna. _____?
3. Da, imamo novine. _____?
4. Idem u šetnju, danas je _____, a sutra će biti kišovito.
5. Neko kuca na vrata, molim te, _____!
6. Pod je klizav, _____!
7. Koliko ćemo još putovati do Drača? _____
8. Zašto se Ana i Marko ne javljaju na telefon? _____
9. _____. Da li imaš kišobran?

DOMAĆI ZADATAK

/

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

/

EVALUACIJA ČASA

U nekim momentima mi se činilo da su ovaj i slični zadaci previše teški, ali učenici su veoma lepo reagovali, u više navrata mi tražili da "pravimo rečenice".

DODATNE NAPOMENE

/

AUTOR

MINA ĆURČIĆ

NASTAVNA JEDINICA

Igra "Rečnik" - učenici imaju zadatak da objasne šta znači određeni pojam

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

lekar, fudbal, pijaca, biblioteka;
lečiti, boleti, bolestan,
zdrav, ozdraviti, razboleti se, igrati,
baviti se, sport, prodavati, kupovati,
vrste voća i povrća, platiti, cena,
kilogram, gram (koliko kilograma ili grama), parče, imati ili nemati,
knjige, član, članarina, članska karta,
bibliotekar i bibliotekarka, mesto,
pozajmiti, vratiti, tražiti.

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Jednina i množina imenica, rod imenica, upotreba imenica u odgovarajućem padežu, sadašnje vreme.

ISHODI ČASA

Učenik će biti u stanju da razume i koristi usvojeni leksički fond.

TOK ČASA

Reč je o igri "Rečnik" sa kojom su me upoznale drugi asistenti u nastavi za srpski kao nematernji jezik. Ovu igru sam samo malo promenila, u smislu da učenici nisu jedni drugima zadavali pojmove čije značenje treba da objasne, već su bili podeljeni u grupe. Ja sam ih delila u grupe, trudeći se da u svakoj grupi bude onih koji slabije i bolje vladaju srpskim jezikom. Prethodno sam im objasnila da imamo zadatak da napravimo rečnik, tako što će oni dobiti reči na srpskom jeziku čije značenje treba da objasne. Učenicima sam objasnila, nakon što sam ih podelila u grupe, da sami treba da izaberu svog predstavnika. Predstavnik je imao zadatak da izabere jednu od cedulja na kojoj je bila ispisana reč. Cedulje su bile u različitim bojama. Predstavnik uzima cedulju, okreće je prema sebi i čita reč, a zatim se vraća na svoje mesto, tj. u svoju grupu. Kada smo pročitali reči, dogovorili smo se da zajedno opišu pojam, i za to su imali 15-20 minuta, a ako završe pre, njihov predstavnik će to reći. Kad je isteklo vreme, predstavnik grupe je predstavio u ime grupe kako su objasnili pojam, ali na dodatna pitanja o reči koju su dobili su odgovarali svi članovi grupe. Nisam im branila da mi u toku rada postavljaju pitanja u vezi sa nepoznatim rečima. Tokom prezentacije svake grupe, pažljivo sam ih slušala, trudeći se da im postavim i neko pitanje (kad su rekli da u biblioteci imaju knjige, pitala sam da li u biblioteci kupujemo knjige, pa mi je on objasnio da ne kupujemo, nego "uzmem", drugi je dodao da se "u biblioteku registruj", a ja sam, nakon što oni objasne, izgovarala pravilno na srpskom jeziku (iz biblioteke uzimamo ili pozajmljujemo knjige, u biblioteku se učlanjujemo i tako postajemo članovi biblioteke). Pomagala sam im da zajedno formulišemo odgovor, ali su oni "vodili" razgovor. Grupa koja je na tom času imala zadatak da objasni reč "fudbaler" najbolje se

snašla u igri, jer se učenici trudili da objasne da je fudbal sport, fudbaler sportista, da igra fudbal i utakmicu na stadionu, da nosi dres, da igra "sa loptom", navodili imena srpskih i albanskih klubova i poznatih svetskih sportista. Grupa koja je imala zadatak da objasni pojam "pijaca", takođe, snašla se dobro, pa su mi otkrili da na pijaci kupuju voće, povrće, dočaravali su kako prodavci i kupci razgovaraju(u smislu "koliko košta? izvolite? daj; Hvala). Grupa koja je imala zadatak da objasni pojam lekar, imala je malo poteškoća u smislu da su mešali pojmove lekara i apotekara, ali su sasvim lepo objasnili da kod lekara idu kad boli stomak, glava, zub. Da lekar radi u "kući", tj. Domu zdravlja. Da leči i "da" lek.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

Papir A4, flomasteri.

DOMAĆI ZADATAK

/

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

Kod kuće sam izrezala cedulje u različitim bojama i na njima markerom ispisala pojmove. Raspored klupa nisam menjala, osim što su učenici menjali mesta i okretali stolice tako da svi sede zajedno.

EVALUACIJA ČASA

Najteže mi je bilo da navedem učenike da govore, upotrebljavaju ono što smo obradili na času, jer prilikom govornih vežbi, trudili su se da daju maksimalno kratke odgovore, a ova igra, možda baš zato što je i igra, učinila je i da se oni oseće slobodnije i kako nije bila "takmičarska" za šta nisam odmah bila sigurna da je dobro, ali sam se kasnije uverila u suprotno, nisu žurili da nadmaše "protivnike", već su se trudili da učestvuju, tj. objasne pojam. Reagovali su veoma lepo, više puta smo igrali ovu igru, često na njihov zahtev.

DODATNE NAPOMENE

/

AUTOR

VLADA PETROVIĆ

NASTAVNA JEDINICA

Brojevi - obrada

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Brojevi, osnovni, redni, zbirni, vrste reči, pravopis, deklinacija, asocijacija.

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Proširivanje znanja o vrstama reči; proširivanje znanja o brojevima; pojmovno i terminološko bogaćenje rečnika učenika; proširivanje znanja iz oblasti pravopisa.

ISHODI ČASA

Osposobljavanje učenika za uočavanje i prepoznavanje brojeva kao vrste reči; osposobljavanje učenika za pravilno pisanje brojeva.

TOK ČASA

U uvodnom delu časa, posle kraće neformalne komunikacije sa učenicima, objašnjavam im da ćemo igrati igru asocijacije. Rešenje svakog polja je u vezi sa vrstama reči, padežima, a konačno rešenje asocijacije je deklinacija. Učenici su podeljeni u tri grupe (tri reda), svaki red će imati svog predstavnika. Svako pogodeno polje donosi grupi kovertu sa poklonom (čokolada (mala), ili papirić sa nagoveštajem za rešenje asocijacije). Grupa koja pogodi konačno rešenje, dobija čokoladu (veliku), koju će moći da podeli sa svima na kraju časa. Učenici su motivisani za dalji rad. Nakon odigrane igre nastavnik postavlja učenicima pitanja:

- Koliko i koje vrste reči ima srpski jezik?
- Koje vrste reči spadaju u promenljive a koje u nepromenljive?
- Koliko padeža ima albanski jezik?
- Koje vrste brojeva znate i navedite primere?

U glavnom delu časa učenici izdvajaju iz odlomka dela Mihajla Pantića (*Gramatika 5, Dar reči*, str.85) osnovne i redne brojeve. Nastavnik na tabli zapisuje naziv nastavne jedinice *Brojevi*. Nastavnik navodi učenike da postoje tri vrste brojeva. Kroz oblik monološke i dijaloške metode dolazimo do određenih saznanja o trima vrstama brojeva po značenju: osnovni, redni i zbirni. Učenici navode svoje primere koje nastavnik zapisuje na table. U nastavku časa, prateći zadatke iz udžbenika, učenici uz pomoć nastavnika uočavaju karakteristike svake vrste brojeva (da je većina osnovnih brojeva nepromenljiva (osim brojeva od *jedan* do *četiri*, kao i brojeva *stotina*, *hiljada*, *milion*, *milijarda*, koje imaju sve osobine imenica i zato spadaju u brojne imenice). Učenici menjaju po padežima broj jedan (uz navedene imenice za sva tri roda (čovek, žena i dete). Uočavaju i da su svi redni brojevi promenljivi, a da se zbirni brojevi ne menjaju po padežima (osim dvoje: *Dao sam to njima dvoma*). Objašnjavam učenicima kako se menjaju brojevi, i sve vreme upućujem učenike na asocijaciju sa početka časa, jer je konačno rešenje deklinacija, a rešenje jedne kolone padež. Nastavnik upoznaje učenike da se brojevi menjaju po padežima, a sa imenicom uz koju stoje slažu se u rodu, broju i padežu.

U rečenici najčešće vrše službu atributa, ali se redni brojevi mogu naći i u predikatskoj službi (u okviru imenskog predikata): Dragana je prva. Nastavnik upoznaje učenike da se koriste različite vrste brojeva da bi se označilo kog je pola nekoliko osoba koje su zajedno, u jednoj grupi. Nastavnik navodi primere učenicima koje se jezičke konstrukcije koriste prilikom označavanja dve osobe ženskog pola, dve osobe muškog pola ili dve osobe različitog pola.

U završnom delu časa, obnavljamo naučeno. Delim učenicima nastavne listiće i učenici uspešno odgovaraju.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

Igra asocijacije; Odlomak dela Mihajla Pantića (Gramatika 5, Dar reči, str. 85). U završnom delu časa učenici dobijaju nastavne listiće za rad. Izgled nastavnih listića:

1. Када кажемо Седело је нас четворо, седело је:

- a) један човек и три жене
- б) два човека и две жене
- в) три човека и једна жена
- г) четири човека
- д) четири жене

Заокружи слова испред могућих одговора.

2. Напиши словима следеће бројеве.

1977. _____

6. _____

500 _____

XIV _____

3. Линијама повежи речи из леве колоне са одговарајућом врстом у десној колони:

четворка	збирни број
други	редни број
седморица	основни број
педесет	бројна именица
деветоро	бројна именица

DOMAĆI ZADATAK

Učenici dobijaju domaći zadatak u *Radnoj svesci* na str. 115-118.

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

Tabla; kreda u boji; koverta; čokolada; nastavni listići, gramatika.

EVALUACIJA ČASA

Primenom igrovne metode i igre asocijacije, učenici su motivisani za rad. Vaspitni i funkcionalni ciljevi su ostvareni. Ostvaren je cilj razvijanja ljubavi prema jeziku kao i negovanje kulture izražavanja i pisanja u skladu sa normom.

DODATNE NAPOMENE

Poznavanje srpskog jezika kao nematernjeg je na A1/A2 nivou u zavisnosti od odeljenja. Nastavni materijal je potrebno prilagoditi u zavisnosti od odeljenja.

AUTOR

VLADA PETROVIĆ

NASTAVNA JEDINICA

Reciklaža - obrada (online čas)

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Reciklaža, zaštita životne sredine, otpad, elektronski otpad, čišćenje, priroda.

GRAMATIČKI SADRŽAJ

Gramatički sadržaj je usmeren na razumevanje jezičkih konstrukcija kratkog teksta kao i izdvajanje bitnih informacija i sposobnost učenika da izvodi jednostavne zaključke na osnovu pročitanoog teksta.

ISHODI ČASA

Učenik će biti u stanju da: razume sadržaj kratkog teksta; reprodukuje odlomke iz teksta; odgovori na određena pitanja u vezi sa kratkim tekstom.

TOK ČASA

U uvodnom delu časa nastavnik neformalno razgovara sa učenicima (kako ste? kako provodite slobodno vreme? da li volite prirodu?) a nakon toga nastavnik deli audio materijal na kome čita tekst Reciklaža primenom metode usporavanja. Nakon kraće pauze nastavnik postavlja učenicima pitanje u vezi sa nepoznatim rečima iz teksta. Nepoznate reči se prevode na albanski jezik. U glavnom delu časa nastavnik deli učenicima tekst kako bi učenici sami pročitali. Usledio je razgovor o nepoznatim rečima i nakon toga nastavnik deli učenicima pitanja u vezi sa tekstom. Učenici dobijaju zadatak da prepisu pitanja u sveskama, da odgovore na pitanja, slikaju i pošalju odgovore. Nastavnik koriguje greške i šalje učenicima korekciju istih.

U završnom delu časa nastavnik razgovara sa učenicima u vezi sa bitnim porukama iz teksta.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

Izgled teksta Reciklaža:

РЕЦИКЛАЖА

Сваког дана око нас је све више отпада. Многе производе које користимо након употребе само бацимо. Рециклажа је претварање отпадног материјала у нови производ. Рециклажом уклањамо део отпада који негативно утиче на природу. Скоро све може да се рециклира. Електронски отпад је опасан отпад зато што садржи елементе као што су олово, кадмијум и жива.

Неки ученици ОШ „Мухарем Кадриу“ прошле године учествовали су у акцији чишћења језера које се налази у близини Бујановца. Сви ученици су имали рукавице и џакове у којима се отпад сакупљао. Након акције, прикупљени отпад је био спреман за рециклажу а природа око језера је била лепа и зелена.

Материјал за рад на času:

ВЕЖБАЊЕ

1. Зашто је електронски отпад опасан?

2. Шта су радили ученици ОШ „Мухарем Кадриу“?

3. Каква је била природа око језера након акције?

4. Како отпад утиче на природу?

5. Шта је рециклажа?

6. Шта је ово?



ДОМАЋИ ЗАДАТАК

У завршном делу часа наставник ученицима саопштава да напишу за домаћи задатак писмену вежбу на тему *Jedan dan u prirodi*.

ЗА ИЗВОЂЕЊЕ ОВОГ ЧАСА КОРИСТЕ СЕ СЛЕДЕЋА НАСТАВНА СРЕДСТВА И ПОМАГАЛА

Компјутер, веб алати.



EVALUACIJA ČASA

Imajući u vidu da se radi o realizaciji časa na daljinu, vremenski okvir realizacije nije predviđen za trajanje od 45 minuta. Ciljevi časa su uspešno realizovani. Učenici su razumeli sadržaj teksta kao i bitne pouke i poruke. Tekst i zadaci u vezi sa tekstom pisani su ćirilničnim pismom i na taj način smo vežbali ćirilicu. Veći broj učenika je slao svoje zadatke ćirilničnim pismom, a za vreme časa dok su pisali i postavljali pitanja, učenici su koristili latinično pismo.

DODATNE NAPOMENE

Učenici koji nisu prisustvovali realizaciji ovog časa naknadno su se javljali i slali materijal u vezi sa nastavnom jedinicom.

Napomenuo bih da je nivo poznavanja srpskog jezika kao nematernjeg kod učenika na A1 ili A2 nivou u zavisnosti od odeljenja.

AUTOR

DRAGANA MILUTINOVIĆ

NASTAVNA JEDINICA

Pozorište

OBLAST

jezik, književnost, jezička kultura

LEKSIČKI SADRŽAJ

Leksika se pretežno odnosila na školski i svakodnevni život, zanimanje...

GRAMATIČKI SADRŽAJ

- glagolska vremena;
- padeži.

ISHODI ČASA

Učenik će na kraju ovog časa znati, moći, biti u stanju da:

- u prezentu kaže osnovne informacije o sebi, i u futuru nešto o svom budućem zanimanju;
- uočava funkciju padeža;
- uočava uzročno -posledičnu povezanost, npr. Ako ne volim školu, male su šanse da ću studirati..., što se može videti iz priloženog opisa vežbi;
- širi svesnost o štetnosti predrasuda;
- preispituje uverenja i jača empatiju.

TOK ČASA

Čas je realizovan u velikoj učionici. Klupe su sklonjene u stranu, pa je središnji prostor bio dovoljan da dvadesetak učenika formira liniju. Iz linije su iskoračivali ka napred, ili ne, pošto bih pročitala iskaz.

Na tabli su ispisani iskazi koje su učenici prethodno prostudirali i prepisali u sveske.

Iskazi su imali afirmativna ili negativna značenja, u smislu da s dobijenom ulogom učenik, tj. glumac, nešto može da učini, a nešto ne.

Simolički, učenici su se kretali kroz prostor praveći korak napred ukoliko procene da njihova uloga to „dopušta“.

Najpre su iz kutije izvlačili papiriće na kojima je sažeto, rečenica-dve, opisana uloga u koju treba da se užive. Evo tih uloga:

Ti si Sanela, Romkinja iz BU, dobra si učenica. Jednoga dana lećićeš ljude.

Ti si Fadil, Rom iz Preševa. Sediš u klupi sa sestrom. Govoriš romski, ali razumeš i srpski i albanski.

Ti si Vesna, često putuješ sa porodicom. Nećeš studirati, ne voliš školu.

TI si Marko, odličan si učenik. Bićeš veterinar.

Ti si Petrit, živiš blizu romske porodice. Znaš da je Đurđevdan najveći romski praznik.

(5 uloga za dvadesetak učenika, mogli su ih imati kod sebe)

Provera razumevanja teksta sa papirića. Ukoliko ne razumeju neku reč, ne daje se direktan prevod, nego se na značenje nepoznate reči učenik navodi. Ukoliko drugi učenik dođe brže do rešenja, prednost ima on, a tek na kraju učenik koji zna i bez navođenja šta nepoznata reč znači. To je kriterijum koga sam nastojala da se držim na svim časovima. Učenici su se poredali u liniju proizvoljno. Moj zadatak je da pročitam tvrdnje sa table (u vežbi samo slušaju tvrdnje).

Evo primera tvrdnji:

1. Veoma si popularna u školi.
2. Retko ideš na ekskurzije.
3. Nikada nisi bila na letovanju.
4. Tvoj najbolji drugar je Rom.
5. Skoro svake godine ideš na odmor s porodicom.
6. Nemaš baš mnogo drugova u školi.
7. Tvoj prvi komšija je Rom.
8. Ne voliš školu.
9. Škola je za tebe mnogo važna.
10. Voliš životinje.

Posle svakog pročitanoog iskaza, učenik prema doživljaju uloge u kojoj je, će napraviti mali iskorak ka zidu učionice ili ne. Rezultat je da će neki učenici u koracima otići dalje, a neki ostati blizu početne linije, leđima okrenuti tabli.

Sa mestana kojima su se zatekli u svom kretanju ka napred, formirali su grupe prema sopstvenim uverenjima, ne prema unapred zadatim kriterijumima. Dakle, svaki učenik je mogao da stane pored bilo kog učenika, po nekom svom ličnom kriterijumu, ali i na osnovu shvatanja uloge u kojoj se nalazi. Nije bilo stabilnih grupa jer su neki učenici menjali mišljenje. To je i bio cilj časa. Podstaći razmišljanje kod učenika.

Za kraj sam postavila pitanje zašto nije formirana jedna grupa. To sam učinila iz dva razloga. Učenici nemaju vremena da na nematernjem jeziku argumentuju svoju pripadnost ili nepripadnost grupi. Drugi razlog je da se potencijalne predrasude, tj. svesna ili nesvesna uverenja, preispituju misaonim putem.

MATERIJAL ZA RAD NA ČASU

Tvrdnje sa table su prepisane pre početka vežbe. U vežbi se samo slušaju.

1. Veoma si popularna u školi.
2. Retko ideš na ekskurzije.
3. Nikada nisi bila na letovanju.
4. Tvoj najbolji drugar je Rom.
5. Skoro svake godine ideš na odmor s porodicom.
6. Nemaš baš mnogo drugova u školi.
7. Tvoj prvi komšija je Rom.
8. Ne voliš školu.
9. Škola je za tebe mnogo važna.
10. Voliš životinje.

Nastavni listovi sa ulogama:

Ti si Sanela, Romkinja iz BU, dobra si učenica. Jednoga dana lećićeš ljude.

Ti si Fadil, Rom iz Preševa. Sediš u klupi sa sestrom. Govoriš romski, ali razumeš i srpski i albanski.

Ti si Vesna, često putuješ sa porodicom. Nećeš studirati, ne voliš školu.

TI si Marko, odličan si učenik. Bićeš veterinar.

Ti si Petrit, živiš blizu romske porodice. Znaš da je Đurđevdan najveći romski praznik.

DOMAĆI ZADATAK

Da razmisle zašto su se pitali za uloge i zašto nije formirana jedna grupa.

ZA IZVOĐENJE OVOG ČASA KORISTE SE SLEDEĆA NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

- slobodan središnji prostor učionice;
 - tabla i kreda.
-

EVALUACIJA ČASA

Učenici su menjali grupe i imali dileme oko formiranja istih. Nije bilo brojčano stabilnih grupa. To je dobar pokazatelj misaonog procesa koji je vežba imala za cilj da pokrene. Bolji učenici su bili samostaljniji u svojim izborima.

DODATNE NAPOMENE

Vežba je inspirisana iskustvom kroz koje sam i sama prošla učešćem na treningu Mir, 2019. Želela sam da i moji učenici ulaženjem u ulogu preispitaju uverenja o kojima možda nisu razmišljali. Kolega Rašiti je bio vrlo zadovoljan časom.



IZDAVAČ

Grupa 484

www.grupa484.org.rs

AUTOR I AUTORKE USPEŠNIH ČASOVA SRPSKOG KAO NEMATERNJEG JEZIKA

Brankica Živković

Vlada Petrović

Dragana Milutinović

Jelena Jonić

Mina Ćurčić

Milena Milenković

PUBLIKACIJU UREDILA

Ivana Seratlić

DIZAJN

Mane Radmanović

Beograd, 2020.

ISBN: 978-86-86001-37-5

ZAHVALNICA

Drage Dragana, Brankice, Milena, Mina,
Jelena i dragi Vlado,
Želimo vam zahvaliti na kvalitetnoj saradnji,
trudu i istrajnosti.

Za deo sebe koji ste uložili u rad.

Za uspeh u broju postignutih osmeha kod đaka
i razvijanju ljubavi ka učenju jezika.

Za strpljenje, posvećenost, dobre ideje i
kreativnost na delu.

Takođe, zahvaljujemo se na uspešnoj saradnji
partnerima na projektu Koordinacionom telu
Vlade Republike Srbije za opštine Preševo,
Bujanovac i Medveđu, kao i asistentima
i asistentkinjama u nastavi srpskog kao
nematernjeg jezika koji su bili ranijih
godina angažovani kroz naš projekat (Ivani
Milenković, Marku Raduloviću, Olgici
Stojanović Lučić), kao i našim partnerskim
školama u Bujanovcu (OŠ "Muharem Kadriu" i
OŠ "Naim Frašeri") i Preševu (OŠ "Ibrahim
Keljmendi" i OŠ "Selami Halači").

IMPLEMENTATORI PROJEKTA



DONATORI



